

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-betűs rövid sor egyezer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

8-betűs rövid sor 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 151

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Révész-ny.

Társaság,

József főherceg-ut 23. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, november 20

Mai számunk főbb közleményei:

Berchtold nyilatkozatai a szerb konfliktusról.
A jubiláló bankfőnök.
Aki ötven éve ügyvéd.
A vitás könyvtár.
Az utolsó török sereg küzdelme.
Elítélték Tisza István rágalmozóját.
Ellenzéki népgyűlés Aradon.
Nagy árnyatolás a budapesti értéktőzsdén.
A monarchia háborúja.
Tarkaságok.

Uj ellenfél a harctéren.

Arad, november 19.

A csatadzsai vonalon, a középén kettő tört török csapatok mögül előugrott egy rém, ruházatra és fegyverzetre sem a törökhöz, sem a bolgárokhöz nem hasonlatos és azt mondta:

— Majd én is segítek. Valaha azt mondták, amikor az emberek elszaporodtak: „nagyon sokan vagyunk, valamennyien nem birunk megélni: legfőbb ideje, hogy háboru, vagy kolera legyen és elvegyen valamit a fölöslegből. Hát azt gondoltam: miért ne jöjjön egyszerre mind a kettő? A háboru is, meg én, a kolera“. Az emberek, úgy látszik, nagyon sokat tartanak fölöslegesnek maguk közül. A nagynatalmak, a kulturájukra, emberbaráti érzéseikre büszke nagy európai államok bizonyosan ezért nem csaptak közbe a békéért. Nekik nem is az ember, hanem az ország volt a fölösleges. Ha odalenn összeveszekesnek, gondolták, végül is egy állammal kevesebb lesz és a többivel is könnyebb lesz beszélni, ha a birkózásba legyöngültek. A tö-

rök úgy járt velük, mint az, aki a szajkó örökös nótájára hallgatott „ne félj, Mátyás! ne félj, Mátyás!“ Amikor a törökök már szinte kiterítve feküdtek, a diplomácia még mindig biztosította őket változatlan jóakaratról, az integritásról, meg egyebekről.

— Sokan, nagyon sokan vagytok egymásnak, emberek. Fiatal országok, jövőjük kezdetén állók betömik az ágyúcsövekbe izomerejük, munkakészségük legjavát, odaadják a gránátzilánkoknak a nemzet testének legfrissebb, életerős husát. Halálmarsok kábító nótája közben küldik a vészbe az apákat, a fiukat, ügyetlen vagy túlságosan merész tábornokok egy szava ezreket küld a biztos halál sáncaiba. És azt mondják, hogy ez a jövőért, az ország jövő fejlődéséért, nagyságáért történik. Hanem, hogy ez a jövő minél szebb, kövérebb legyen, ahhoz az kell, hogy minél kevesebben legyenek, akik elérik, élvezhetik? A karéj kenyér, ugye kettő között sokkal többet ér, mintha tíznek kell rajta megosztotni?

— Segitek, segítünk. Nemcsak én vagyok, jön a társam, a pestis. Pusztítok ezen ez oldalon, pusztítok a másikon. Én irgalmasabb ellenfél vagyok, mint ti. A kit én célbaveszek, az huszonnégy órai vergődés után, kinnal-keservesen, de meghal. Nem teszem ki öt-hat napos halódásnak, operálásnak, hosszú tusának. Bolgár katonák, török katonák, hősök, — melyik halált választjátok?

— Rajta, gyertek Konstantinápolyba. Be gyönyörűen gondoltatok a parádét, amelyet a vértenger árán megakartatok

szerezni. Császári koronázás, új bizánci trónon. Keresztöltétel az Aja Szofia mecsetre. Királyok belovaglása meghódolt, leigázott, letört főváros utcáin. Veletek is megyek, ott is várak. Akartok koronázást tartani a járvány fertői között? Van kedvetek diadalmenetet tartani utakon, amelyeknél senkise tudja, mikor lép be a halál sorába?

Gyors volt a ti hódító utatok, — az enyém még gyorsabb lesz. Nem állja az utamat semmi, amivel máskor az emberek sövényét állítottak elébem. Az orvosok nem érnek rá elébem állani: sebeket kötöznek, katonalábakat fűrészelnek, golyókat kutatnak rostává lőtt testekben. Utat nyit előttem a keleti piszok, a tudatlanság, az elővigyázatlanság. Hajrá! Ma még a csatadzsai vonalon vagyok, — holnap én leszek Kirk-kilisszében, Üszkübben, Szalonikiben, Monasztirban. A szövetségeseim legyenek egyek és összefogók az új veszedelemmel, az új ellenféllel. Velem szemben is? Hadd lássam: zseniális államfők, a kik kétszer-kétszörre kiszámították egy ország szét-hasításának, megosztásának, kihasználásának dolgát, a kiket ettől semmi nem térít el, — gondoltak-e rám is?

— És ki tudja? Talán eljuthatok azokhoz a nagyhatalmakhoz is, a kik olyan közömbösen, a zsebükbe nézve várták és kísérték alattuk a népek nagy öldöklését. Talán így jobban fogják becsülni az emberéletet, az erőt? Talán oktatás lesz ez nekik, hogy máskor ne hagyják szabadjárá a háboru rémét, a mikor megvan az erejük hozzá, hogy megfékezzék? Ha én közöttük leszek, akkor is azt fogják mondani: ennek így kellett lenni, ezt az ese-

Egy éjszaka Algirban.*

Írta: Horovitz Gusztáv.

Musztafa, a borotvált fejű kabil szolga megtörli verejtékes homlokát, aztán háromszor tapsol, mire begurul a terembe egy kövér asszonyosság. Testi terjedelme a bőre szabott nadrágszoknyában kétszeres, ami számokban kifejezve körülbelül két méter átmérőnek felel meg. Mélyen meghajol a társaság előtt és örvendetes meglepetéssel konstataja, hogy hölgy is érdeklődik a keleti éjszaka misztériumai iránt. És, ha még tudná, hogy mennyire érdeklődik? Rövid párbeszéd Musztafa és a hölgy között arabul, ami franciául a következőkben tolmácsolatik Musztafa által:

— Fatma boldog, hogy a magas uraságok megtisztelték szerény házáat s kérdezi, szabad-e feketével szolgálni?

Az én sejtésem szerint arabul ez így hangzott:

— Hol szedted fel ezeket a figurákat? Ugy látszik van pénzüd, másképp mi a fenéből jöttek volna ilyen messzire. Próbálj kiszedni belőlük egy kis pénzt.

Nem is sejtem, hanem egészen biztosan tudom, hogy Fatma ő nagysága illetékesen beszélt Musztafához, mert ennek élénk mozgásu arcáról szó szerint lehetett ilyeneket és később ehhez hasonlókat leolvasni.

* Az első közlemény lapunk november 9-iki számában jelent meg.

— A fekete jöhet! hangzik a parancs, és a fekete jön. De hát ugyebár mi nem feketekavézni jöttünk Algirba? Itt is végig a Rue Bab el-Oueden, aztán zegzugos utcákon át sötétben botorkálva titokzatos jelekre nyíló kapukon be, bizonytalanságban töltve az időt. Minket egzotikus gyönyörök csábítanak, és nekünk ilyenekkel szolgáljon Musztafa a bon garçon, — saját állítása — különben tiszteletdíja a minimumra redukálódik.

Hiszen csak erre a reklámjelőre várt Musztafa. Lessz minden, amit már kellő bőbeszédűséggel beígért. Türelem, türelem és az Ezeregy éjszaka bűbajos meséi szegényletükben új tejezteket kérnek, még pedig a Musztafa megálmodásában. Miközben mi feketekavénkat szűcsöljük Fatma kigurul a teremből, és pár perc múlva három tündéri szépségű leánnyal tér vissza.

— Hát ez gyönyörű szép cher Musztafa, de hol marad az arab táncmulatság?

— Tout de suite, tout de suite!

Három leány, akiknél szebbet nem festett Paoló Cagliari, akik szebbek Francesco Barbieri Cleopatrájánál, akiknek éjfekete szemében ott lobog a Szahara biborvörös tüze, arcuk rózsái szebbek a gránátalma hófehérbe olvadó rózsaszínjénél, testük ringása bujább, kábítóbb az ugró párdúc ritmikus vonalainál, fogaik fehérje ajkuk vörvörös busabol szinte foszforeszkálva ragyog elő, szobornyakukat szerelmesen fonja át az aranypénzes nyaklánc, apró füléiket karminra festi a nehéz, arany. Csodásan szépek, fiatalok és buják. Ilyen kísérettel még Fatmában is gyönyörködhetünk és honoráljuk Musztafa önteltségét, aki büszke ön-

érettel hivatkozik arra, hogy a bon garçon beváltotta a szavát.

Ismét eszmecsere következik Musztafa és Fatma között. Hadaró arab nyelven — ezer szó egy perc alatt — elviselhetetlen hang gimnasztikával tanácskoznak.

— Comment voulez vous monsieur? Eután a toalett illetőleg a toalettnélküliség kérdése következik.

— Így száz, amugy nyolevan frank.

Né ilyen csekély különbség sem pénzben sem pedig toalettben nem érint bennünket és nagyon természetes — ugye bár természetes? — hogy a drágább árfolyam s a kevesebb ruha mellett döntöttünk.

Most lassu dobütések ütemére szinte lebegve vanul el előttünk a három vízió. A sarokba állnak és megoldják ruháikat.

Az angol származásu báró és férje, akik egyikőjüke sem beszélt franciául és így nem tudtak semmit a készülő merényletről, meglepetve nézték a gyanus előkészületeket. A báró pirult, hebegett és nagyon szégyelte magát. A bárónő ellenben csak pirult, de se nem hebegett, se nem szégyelte magát, sőt ellenkezőleg nagy, kíváncsi szemeivel majd fölfalta a három keleti szépséget, akik megható egyszerűséggel, természetes szégyenkezés nélkül tárták fel testük minden rejtve tartott báját.

Eszembe jut a világot bolondító Adoré Via Villany, ez a ványadt testű, kellemetlen nősömély, aki súlyos ezreket harácsol össze testének föltárt meztelenségével, aztán szemeim előtt le-

mények kéréseket logikája hozta magával?

— Hallottatok a híret a gazdának, aki, mikor a szőlőjét a jég paskolta, egy doronggal közébe vágott a venyigéknek és azt mondta: „rajta, Uram Isten, ketten, majd többre megyünk!” Most fordítottja esik ennek. Mikor az emberek egymást irtják, az Ursten segítséget küld a pusztítás-hoz: rajta, így többre megyünk!

Berchtold nyilatkozatai a szerb konfliktusról.

(A magyar delegáció ülése. — Elfogadták a külügyi költségvetést.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 19

A magyar delegáció ma délelőtt tizenegy órakor tartotta első nyilvános ülését Zichy Ágost gróf elnöklésével. Az ülésen jelen volt Berchtold gróf külügyminiszter is, napirendjére a külügyi költségvetés tárgyalása volt kitűzve. Berchtold gróf a tárgyalás során nagyjelentőségű beszédben számolt be a szerb konfliktus eddigi eseményeiről. Az ülés megnyitása után Nyegre László főolvasza a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelyet hitelesítettek.

Az albán kérdés.

A külügyi albizottság jelentését Nagy Ferenc előadó ismertette. Kéri, vegyék tudomásul az albizottság jelentését a költségvetést.

Láng Lajos báró érti, hogy a balkáni helyzettel kapcsolatosan leginkább a gazdasági kérdések dominálnak. Nagy tévedés, hogy csak Magyarországot vezérlik az agrár érdekek. Ausztria még erősebben védelmezi a maga érdekeit. De nemcsak gazdasági, hanem politikai vonatkozása is van a Balkán helyzetnek és itt a monarchia, igenis, erősen érdekelt van. Szerbiának albániai aspirációi annyival jogosultabbak, mert a két albániai vilájetben felmíllió albán és csak 30 000 szerb van. Hiszi és reméli, hogy a monarchiának elég sulya és hatalma van érdekeink megvédésére. Elismeri, hogy Szerbiának is joga van az Adriával összeköttetést szerezni, de nem követelhet magának területet, hanem csak tarifális megállapodások mellett Bosznián Dalmácián keresztül összeköttetést az Adriával. A Balkán államoknak nincs jobbkaró szomszédjuk, mint a monarchia. Mindenki tartós, állandó békét kíván, de minden-

áron, a gyöngesség árán is lehetetlen a békét fontartani.

Návay Lajos ugyanazt hangoztatja, hogy a monarchiának jóindulattal kell néznie a balkáni népek fejlődését, de vigyázni kell, hogy ezek között az egyensúly természetellenes etnográfiai hódítások következtében meg ne zavarassék egyik fél által se. Nekünk teljes mértékben méltányolnunk kell Albánia függetlenségi törekvését is a tiltakoznunk kell e terület minden okkupációja ellen. Szerbiát senki se akarja győzelmeinek gyümölcseitől megfosztani, de viszont az se lehetséges, hogy e győzelmek túlzott követelések kielégítésére vezessenek.

A szerb patriárka a szerb bonyodalomról.

Bogdanovics Lucian szerb patriárka szomorúságának ad kifejezést azon, hogy a balkáni kérdést a népeknek háborúval kellett megoldaniuk. A háboru nyomán újabb bonyodalom fenyeget, amely esetleg a monarchia kézbelépését teheti szükségessé. Arra kéri a külügyminisztert, hogy minden eszközt ragadjon meg a békés kiegyenlítés érdekében. A magyarországi görög keleti szerbek, jóllehet faji és vallási érzelmek szálai fűzik a balkáni népekhez, hűséggel és ragaszkodással viseltetnek a magyar király és a magyar haza iránt s ebben a hűségükben semmiféle kísértés meg nem ingathatja őket. Mint a görög keleti szerb egyház feje kötelességének érezte ezt kijelenteni. (Élénk helyeslés.)

Pejacsevics Tivadar gróf: Azt fejtegeti, hogy Horvátország és Magyarország évszázadokon át nehéz harcot vívott az akkor még hatalmas török birodalom ellen. Érthető tehát, ha Horvátországban, de Magyarországon is rokonérzéssel kísérik a balkáni népek győzelmeit a törökökkel szemben. Reméli, hogy a balkáni népek szövetsége, különösen, ha állandó marad, nemcsak veszedelmet nem jelent a monarchiára nézve, de a rend és állandóság biztosítása folytán még tetemes gazdasági és politikai haszonnal fog járni reánk nézve.

A szünet után Lukács György a Balkán-államokkal való kereskedelmi érdekeinket fejtegeti és a vám- és kereskedelmi szerződés revízióját sürgeti.

Miklós Ödön nagyon helyesli az expozéban Olaszországra vonatkozó részét. Szükségessé tartja a Romániával való békés együttélést. Meleg szívvél és hideg ésszel kell mérlegelni a monarchiának a balkáni fejleményeket.

A külügyminiszter beszéde.

Ezután Berchtold gróf közös külügyminiszter mondta a következő beszédet:

Engedje meg a tisztelt országos bizottság, hogy konstátálhassam, hogy a tisztelt országos bizottság fölfogása a külügyi helyzetről és a kö-

vetendő külügyi politikáról általában és lényegében egyezik a részemről követett politikával (Helyeslés), amely értékes támogatást talál a tisztelt bizottság állásfoglalásában és bizalmában.

Ennek a politikának alapelvei a szilárd szövetséges viszonyhoz való ragaszkodás és a szerte-lenségektől távol álló realitás politika, mely nem végződik területi terjeszkedésekre s szem előtt tartja érdekeinket.

A balkáni helyzetnek a háborus események okozta változásai arra indítanak, hogy azokkal a visszahatásokkal foglalkozzunk, melyeket ez események a mi érdekeinkre gyakorolhatnak.

Nincs okunk kételkedni, hogy a balkáni államok a helyzet tárgyilagos megítélés alapján kiváló jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a szomszédos monarchiával tartós, egészséges viszonyt teremtsenek.

A bolgár kamara elnökével, Danevvel több ízben folytatott eszmecsereim csak megerősítettek e fölfogásban és értékes bizonyítékát adták a józan politikának, mely a bolgár hadsereg fényes sikerei mellett is e fiatal királyság államértitait elhatározásaikban vezérli.

Szándékunk Szerbiával minden téren barátságos szomszédos viszonyban élni. Reméljük, hogy a szerb királyság magatartása e szándékunk megvalósítását lehetővé fogja tenni. Ami azokat a lépéseket illeti, amelyeket kénytelenek voltunk tenni, hogy külképviseleti organumainkkal szabadon érintkezhessünk, elvárjuk, hogy a nemzetközi jogon alapuló e kívánságunk mielőbb kedvező elintéztet fog nyerni. (Élénk helyeslés!)

Megelégedésemre szolgál, hogy a tisztelt országos bizottság Albánia jövő kialakulásaira vonatkozó nézeteimet magáévá tette. Ez csak megerősít abban a föltevésben, hogy ez a nemzet, mely évszázadokon keresztül a legkedvezőtlenebb viszonyok mellett nemzeti hagyományait csorbitatlanul meg tudta őrizni, önálló létre képes leerd. és a nyugateurópai kultúrát fokozottabb mértékben sajátjává fogja tenni. Albánia jövő autonóm megalakítása tekintetében monarchiánk Olaszországgal egyetért, a mint ez az olasz kamarában annak idején az akkori olasz külügyminiszter ur által tett nyilatkozatokból ismeretes. Ugyanezen az elvi alapon áll ma is úgy a monarchia, mint Olaszország politikája.

A mediáció érdekében a nagyhatalmak között megindult tárgyalások oda vezettek, hogy a nagyhatalmak néhány nap előtt megbízták képviselőiket a balkáni államokkal, hogy az idevonatkozó török kívánságot tegyék a négy hadviselő kormánytól kérdés tárgyává. E lépésekre eddig még válaszok nem adtak. Időközben azonban, amint ismeretes, a porta a helyzet sulya alatt indítatva érezte magát az ellenségeskedések megszüntetése végett Bulgáriával közvetlen érintke-

begnek az isteni Fatma II. Valide és Zoraya, ez a három husba formált antik szobortest és kacagnom kell a száz frankon, amiért föltárlják a szépségek szépségét és ráadásul még táncot is járnak, olyan táncot mely villamos áramként korbácsolja fel a kelet urainak emyedt véréit, melynél arisztikusabbat nem produkált Izisz istennő papnőinél senki más a világon.

Musztafa és a kövér Fatma ütök a nagy puffadt hasu dobót, valami egyhangú melódiát is zümmögnek hozzá, aztán fölséges tartással elibénk lép a leggyönyörűbb arab leány, a fiatal Fatma és elkezd buja táncát. Valide és Zoraya végignyulnak az alacsony kereveten és csörgős dobót kapva kezükbe kísérik társnőjük táncát.

Előbb lassu mozgások remegtetik meg Fatma acélos izmait, arca, az a bűbajos szép arc csak a szemek ragyogásán keresztül él, különben mozdulatlan, mintha zománcból volna merevítve. A dobolás erősödik, a mozgások szenvedélyesebbé válnak, az arc is enged merevségéből, a száj szegletei körül edes mosoly nyílik, a tánc ritmikusabb lesz és Fatma gazella teste hajlong előre, hátra szeliden mint a lótusz virág gyenge szára, melyet a szellő rebbenése imbolyogtat. Aztán vadul szól Musztafa dobja, a rekedt sírárok hangos tövítésbe csapnak át, a kövér Fatma rikácsoló hangja végig sivit a terem füstös páráján, a kereveten heverő leányok meztelen testén lila fényben török meg a menyegzetről sugárzó vörös tűz és a táncoló Fatma buján, önfeladten, leirhatatlan szenvedély paroxizmusától fűtve, vad, erotikus táncot lejt a ritmusokra alig bontható hangzavarra.

Mersze mennék, ha ennek a táncnak minden nűánzát szavakba foglalnám. Nem akarok eroti-

kát adni, mely a művészet minden megvesztegető formájától ekes, hiszen aligha találunk is szavakat, melyek méltóképen tolmácsolnák azokat az id. gekre és nem a lélekre ható érzéseket, melyeket ez a buja tánc ebeszt az emberben. Fatma után Valide a korombajus huri, majd Zoraya a tetovált kabil istennő következik. Kabitó, szenvedélyekre korbácsoló ezeknek a lányoknak minden mozdulata. Nem a váriéték dobogóiról ismert has-tánc grotesk látványát kapjuk, hanem Aphrodite szent kurtizánjainak ezer csábját, a szerelem és keij misztériumából olyan izelítőt, mely távol áll az obscenitástól, mert arisztikus, művészi és megkapó.

Hölgy is volt a társaságunkban és ennek a hölgynek, aki pedig társadalmi helyzeténél fogva is, bizonyos meglepetéssel ment bele a mulatságba, olyan abszolút gyönyörűséget adott ezeknek a keleti leányoknak mesterkéletlen nuditása és művésziileg tökéletes tánc, hogy teljesen megfeledezett a hely kétes márkájáról, a férfi társaság legalább is ferde kontrasztjáról és a mi legfőbb a maga szeméremérzéséről. Szóval, a világot járó Villany kisasszony nuditása a reklám folytán sokkal szeméremtelenebb, vagy inkább, az szeméremtelen, de Fatma, Valide és Zoraya meztelensége bűbajos, hódító, mert természetes.

Musztafa a tánc befejeztével olyan tekintettel várta elismerésünket, mintha az elibénk tárt minden szépség belőle sugárzott volna felénk és neki, egyedül neki köszönhetnénk minden gyönyörűséget. Musztafa is megkapta az elismerést, de előbb az odaliskoknek bókolottunk. A legtermészetesebb egyszerűséggel nyújtottak kezét a bárónéknak és nekünk valamennyiünknek és bókjaink még csak

pirosabbra sem festették arcukat. Ők tudják magukról, hogy mit érnek és Algirban fordított világ van. Ott a férfiak hazudnak pirulás nélkül és az asszonyok az igazmondók.

Az öltözködéssel hamar készen vannak, aztán közhírnök telepednek és folyékony franciassággal diskurálnak. Fatma, a kövér Fatma feketét hoz feketé után. Musztafa pedig türelmetlenkedve sürget, hogy menjünk, mert az éjszaka rövid, Algir éjszakája pedig sokat kínál. Igaz, hogy Musztafa arab táncmulatsága furcsán ütött ki, de — jól, s így szívesen, meg nem is, de indulunk.

Sajnáljuk ott hagyni a három keleti szépséget, a hurik legszebbjeit, de mikor észreveszi Musztafa az ébredő vonzalmat, nagy ravaszul még külön, még nagyobb gyönyörűséget helyez kilátásba és mi, akik máris a paradicsomban képzeljük magunkat, hajlunk a csábításra. Fizetünk és megyünk.

Zorayának, a homlokán két finom vonallal tetovált kabiléánynak szemére, mintha fátol borulna. Mintha fájna neki a bucsu és mikor megfogja a kezemet, puha, nagyon puha meleg kis keze megremeg az enyémben és szinte marasztal.

Visszajövök kis Zoraya, táncoló kis vizió, megcsókolom egyszer vérpiros ajkakat és aztán táncolsz, táncolsz nekem, egyedül nekem, egészen addig, míg csak Fatma kezéből ki nem esik a dob és te a testedet emésztő tüztől perzselve karjaimba nem roskadsz.

De most menjünk, mert Musztafa keresni akar és Algir éjszakái olyan nagyon sokat kínálnak az idegennek.

zésbe lépni. A megindított tárgyalásokat mi szívesen látjuk és legjobb kívánságainkkal kísérjük. Önkünk van föltételezni, hogy a *hadvi-elő államok más hatalmak legitim érdekeire tekintettel lesznek.* (Élénk helyeslés és eljenzés.)

Elfogadták a költségvetést.

A delegáció eg. harguan elfogadta ezután általánosságban a költségvetést és Nagy Ferenc előadó némely megjegyzésével vita nélkül szavazta meg a költségvetés részleteit.

Zichy Ágost elnök jelentette azután, hogy holnap délelőtti 11 órakor az egyeztető bizottság ül össze tanácskozára és holnap a zárószámadásokat is tárgyalni fogják.

Ezzel az ülés véget ért.

A jubiláló bankfőnök.

— Reiber Emil üdvözlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 19.

Az aradi pénzügyi körök olyan férfiut ünneptek, aki nemcsak a szakemberek, hanem az egész város osztatlan elismerését, rokonszenvét és szeretetét vívta ki magának. Reiber Emil kereszte fel ma gratulációjával számtalan jó barátja, tisztelője abból az alkalomból, hogy huszonötödik évfordulóját üli meg annak, hogy az Osztrák-Magyar Bank kötelékébe lépett és tizedik évfordulóját annak, hogy az aradi fiók főnöke.

Reiber Emil érdemeit felesleges külön méltatni. Elég rámutatni arra, hogy akkor, amikor Reiber az aradi fiók vezetését átvette, akkor még az Osztrák-Magyar Bank számára az aradi piac nagyon jelentéktelen volt s az itteni intézet hátul állt a rangsorban. Hogy most mégis az aradi fiók a vidéken a legjelentősebb, az kizárólag Reiber lelkiismeretes, fáradhatatlan, odaadó munkásságának az eredménye.

Nagy részben Reiber érdemének tudható be általában az aradi piac nagy felleadulása is. Nagy fontosságú feladatát ugyan a szabályokhoz ragaszkodva, a kellő eréllyel gyakorolta, de a közönséggel szemben, mégis lojális volt s az engedékenység legvégső határáig elment, s ezzel nemcsak feletteseinek elismerését vívta ki, hanem megszerezte a város publikumának osztatlan becsülését, tisztelését, szeretetét. Lojális és humanus gondolkodását mindenki kellőleg értékeli s népszerűségének legnagyobb bizonyítéka, hogy a két nap előtti választáson oly ellenjelölttel szemben, mint Barabás Béla, fényes diadalt aratott.

Az ünnepélyes alkalomból az összes aradi bankok üdvözölték Reibert, több táviratot kapott kartársaitól, s szerencsekívánatát fejezte ki számtalan jóbarátján kívül több aradi intézmény is. Az aradi kereskedelmi és iparkamara s annak elnöke Ottenberg Tivadar Reibert külön átiratban üdvözölték, melynek szövege a következő:

Az alólírott Kereskedelmi és Iparkamara örömmel ragadja meg az alkalmat ahhoz, hogy Nagyságodat személyében is, s úgyis mint székhelyünk és kamarai kerületünk gazdasági életének egyik hivatali állásánál fogva is legtekintélyesebb tényezőjét negyedszázados szolgálati jubileuma és aradi működésének tíz éves évfordulója alkalmából üdvözlje. Az a közönség, amelynek érdekeit a kamara törvényi hivatásánál fogva képviseli, a legnagyobb megelégedéssel és elismeréssel adózik Nagyságodnak a hivatali működése során állandóan tapasztalt jóindulatáért s ama kiváló érzékeért, amelyet Főnök ur a kereskedelem, ipar és vállalkozás hitelgényeinek kielégítése terén tanúsít s mi ehhez az elismeréshez a legszívesebb készséggel csatoljuk a magunk köszönetét ama valóban értékes szolgálatért, amelyet a helyi intézet Nagyságod vezetése alatt a legválságosabb időkben is önzetlenül, mintegy magasabb hivatás tudatában nyújt városunk és kerületünk hitelforgalmi, vállalkozói s általában egész közgazdasági érdekeinek. Amidőn Főnök ur előtt intézeti és aradi működésének jubileumi évfordulója alkalmából az egész kamarai kerület kereskedőinek és iparosainak legőszintébb rokonszenvét és nagyrabecsülését tolmácsoljuk, engedje meg, hogy kü-

lön is üdvözlőjük ama valóban értékes kitüntetés elnyerése alkalmából, amelyben Nagyságodat Arad város közönsége a tegnap megtartott törvényhatósági választás alkalmával részesítette, bizonyítékot szolgáltatván ezáltal arra nézve, hogy gondolkodásban és érzésben a város egész közönsége ugyan vval a tisztelettel és rokonszenvennel viseltetik Főnök ur személye iránt, mint az a kereskedő és iparos-osztály, melynek érzelmeit mi tolmácsoljuk Nagyságod előtt. Aradon, 1912. november 18. Aradi Kereskedelmi és Iparkamara: Ottenberg elnök, Varjassy titkár.

Aki ötven éve ügyvéd.

(Szalay Károly jubileuma. — Ünnepély december 8-án az aradi városházán)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 19.

Nemcsak Aradon, hanem a szomszéd vármegyékben is rendkívüli népszerűségű férfiut ünneplését határozták el azok az aradi ügyvédek, akik ma délután az aradi ügyvédi kamarában összegyűltek.

Szalay Károly, az aradi kamara régi érdemes elnöke ez évben töltötte be ügyvédi működésének ötvenedik esztendejét és ez alkalmat használják föl arra, hogy Szalayt méltó ünneplésben részesítsék. Az ügyvédek nem akarják maguknak kiséjítani ezt az ünnepélyt. Nagyon helyesen, úgy gondolkoznak, hogy Szalay Károly nemcsak a kartársaié, hanem az egész aradi társadalomé, tehát Arad polgársága, társadalmunknak minden osztálya kell, hogy részt vegyen Szalay Károly jubileumi ünnepségén.

Ugy tervezik az ügyvédek, hogy december nyolcadikán az aradi városházán tartják meg a kamara elnökének eme tiszteletet kívánó alkalomból származó ünneplését. Meghívják rá Arad minden hivatalát, egyesületét, testületét, úgy, hogy a polgárság tömegesen vonulhat föl az érdemes agastyán ovációjára. A diszgyűlést bankett követi, amely újabb alkalmat szolgáltat arra, hogy a polgári erényekben gazdag férfiut érdemeit méltó módon honorálják.

Amellett, hogy Szalay Károly már tizenöt esztendeje bámulatos hozzáértéssel vezeti, mint elnök az ügyvédi kamara ügyeit, mindig alkalmat talált arra, hogy az aradi társadalom hasznos ügyeiért az adott alkalmaknál sikra szálljon. Nevezetesen korszaka az aradi ügyvédi kamarának Szalay Károly elnöklésének érája. Kartársainak személyi és szociális ügyekben mindenkor készséges segítője volt, fegyelmi kérdésekben pedig méltányos, gyakran elnézően is méltányos és kollegiális volt. Szerette, tisztelte kollégáit és mindig az egymás iránt való őszinte barátság elveit hirdette.

Szívének emberies melegségét sokszor dokumentálta, amikor az adókövető bizottság elnöki székeében ült. Polgártársai mindig az ő humanus gondolkodására apelláltak, amikor az igaztalan és indokolatlanul nagy terhek ellen tiltakoztak.

Az aradi polgárság iránta való ragaszkodását ki is mutatta gyakran, amikor öt hosszú időn át bizalmával tüntette ki s a város törvényhatósági bizottságának tagjai közé küldte. Erényeit és jó cselekedeteit legmagasabb helyen is méltányolták azzal, hogy a felség egy esztendővel ezelőtt királyi tanácsosi címmel tüntette ki.

VIDÉK.

Fizetéseképtelen vállalkozó. Hack Mátyás gyulai építész, kinék Borosjenőn is több építési munkája van, fizetéseképtelen. Itteni munkái közül az adóhivatalnál mar csak lényegtelen pótlások maradtak vissza, ellenben teljesen félben maradt a román templom renoválási munkálata, mely így talán ez évben már nem is lehet kész. A templom gondnokság most helybeli építőkkal tárgyal a munka folytatása végett.

Fegyelmi vizsgálat egy orvos és egy szülésznő ellen. Az ősz elején tartotta meg a szokásos egészségügyi vizsgálatot Aradvármegye területén Blum Antal dr. közegészségügyi főfelügyelő. A vizsgálat során bejárta a vármegye községeit és behatóan ellenőrizte a közegészségügyi intézmények állapotát. Mikelakán Blum dr. főfelügyelő egyebek között Fenti Emma községi szülésznőnél is vizsgálatot tartott és azt állapította meg, hogy a községi szülésznő egész felszerelése a törvényesen előírt műszerek helyett egyetlen olólóból áll. Az egészségügyi főfelügyelő külön jelentést tett erről a szomorú tapasztalatról és a jelentés alapján Boross Ferenc aradi főszolgabíró fegyelmi vizsgálatot rendelt el a szülésznő ellen és Horvát Antal dr. mikelakai körorvost azért, mert nem ellenőrizte a községi szülésznőt, szintén felelősségre vonta. Az érdekeltek most a fegyelmit elrendelő határozat ellen felebbezést adtak be Dálnoki Nagy Lajos alispánhoz.

A vitás könyvtár.

— Átadható-e a kulturpalotának a Vásárhelyi gyűjtemény? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 19.

Burián Jánosnak, az aradi főgimnázium igazgatójának az Aradi Közlöny tudósítója előtt a Vásárhelyi és Orczy-könyvtárakra vonatkozó nyilatkozatából arról értesült az aradi közönség, hogy a kulturpalotában nem olyan rövid időn belül kezdődik meg az élet, mint azt hitték. Az igazgató jogánál, de azonfelül kötelességénél fogva sem hajlandó egykönnyen megválni a közmívelődési ház könyvtárának a lényegét szánt gyűjteményektől és azt jelentette ki, hogy minden a kultuszminisztertől függ. Csak akkor nyílnak meg a most gondosan elzárt és a többször említett könyvtárak megőrzési helyeül szolgáló termek ajtai, ha ezt a kultuszminiszter elrendeli.

Ugy értesülünk, hogy a kultuszminiszter, akitől a két gyűjteménynek kiadását és a kulturpalotában leendő átszállítására engedélyt kérni a város, nem is kerülhet abba a helyzetbe, hogy a rendkívül nagyjelentőségű kérdés elintézését magának vindikálja. Erre nem ad neki jogot az 1873. évben kelt alapító, illetve adományozó levél, mely a Vásárhelyi könyvtárt az „aradi főgimnázium és főreáltanoda” birtokába juttatta. Eszerint ugyanis a Kézdi-Vásárhelyi családnak őt tagja közös megállapodással az említett intézetek tanulóifjúságának ajándékozták a gyűjteményt azzal a kikötéssel, hogy az örök időkre a *liceumban őriztessék és abból egy darab el ne idegenitessék és örök időkre az iskola tulajdona maradjon abban az épületben, ahol az iskola van.*

Ezt az adomány levelet az iskola akkori igazgatója Schwábi Pál felterjesztette a kultuszminiszterhez, Trefort Ágostonhoz, aki ugyanazon évben kelt leiratával arról értesíti az igazgatót és egyidejűleg Aradvármegye közönségét, mint a Bibics-alap kezelőjét, tehát a gimnáziumnál egyik érdekelt felet, hogy engedélyt ad az adománylevél feltételeinek alapján az ajándék elfogadására és ama feltételek megtartására nemcsak az említetteket kötelezi, de kijelenti, hogy magára nézve is kötelező erejűnek ismeri el.

Mint hogy tehát a Vásárhelyi könyvtára vonatkozólag az összes illetékes tényezők keze megvan kötve, csak az az egyetlen út marad nyitva, hogy az adományozó életben lévő jogutódai jusson valamilyen megállapodásra a város és ezek beleegyezését megszerezve, keresse meg a kultuszminisztert az alapítvány igen szigorú feltételeinek megváltoztatására.

Elítélték

Tisza István rágalmozóját.

— Három havi fogház egy hazug hírért. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 19.

A Népszava és ezt megelőzőleg egy nagyvárad napilap a tavasszal azt írta, hogy a geszti uradalomban harminc cseléd megbetegedett, mert Tisza István gróf nem adott nekik iható vizet. Ez nem véletlen baleset, írta a cikk, hanem tudatos gonoszság. Ezek az emberek Tisza István gróf kapriságának áldozatai, aki a cselédek nem tartja emberekként.

Tisza István gróf a közleményért a Népszava ellen sajtópört indított, melyet ma tárgyal a budapesti esküdtribórság Mikovics Lajos bíró elnöklésével. A tárgyaláson mindvégig jelen volt maga Tisza István gróf is, aki ma reggel hétkor érkezett meg Aradról. Az inkriminált cikkért Steinberger Béla könyvkötősegéd vállalta el a felelősséget, akit Ladányi Ármin dr. védett. Tisza István grófot Márton Pál dr. képviselte.

Steinberger Béla az általános kérdésekre elmondja, hogy csornai születésű, huszonöt éves, izraelita vallású könyvkötősegéd. Most Csepelen van alkalmazva. Kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek.

— Miért?

A vádlott erre a kérdésre a legkonfuzusabb feleleteket adja. Hol azt mondja, hogy Nagyváradról hozta a dolgot, majd meg azt, hogy részben megtörtént a dolog.

A védő a bizonyítás elrendelését kérte közérdekből. Bizonyítani kívánja, hogy a geszti uradalomban a cselédek a rossz ivóviztől megbetegedtek, s hogy Tisza István a választójog konok ellensége. Az előbbire nézve Tisza grófnak több cselédjét kéri kihallgatni. Arra vonatkozóan, hogy Tisza gróf a választójog konok ellensége, tanúnak kéri kihallgatni Justh Gyulát, Károlyi Mihályt, Batthyány Tivadart, Herczeg Ferencet és Farkas Pált. Igaz ugyan, hogy a cselédek a nagyszalon-tai járásbírósal már kihallgatta, de a vallomási jegyzőkönyvből kiténik, hogy a járásbíró előre elkészítette a jegyzőkönyvet, mielőtt a tanukat kihallgatta volna. Kéri, hogy ezeket a tanukat itt az esküdtribórság színe előtt újra kihallgassák.

Elnök: Konstatálom, hogy a főmagánvádló a vizsgálat során huszonöt tanu megidézését kérte. Ezeket a nagyszalon-tai járásbírósal mind kihallgatta, hármat kivéve, a kiket nem találtak meg.

Márton dr.: A védő félreértette a vádiratot. Tisza István gróf nem inkriminálta azt, hogy ő a választójognak konok ellensége, erre vonatkozóan tehát a bizonyítást mellőzni kéri. A mit pedig a cikk Tisza Istvánról mint gazdáról mond, arra nézve a legteljesebb bizonyítás elrendelését kéri. Beleegyezik abba is, hogy a már kihallgatott tanukat újra megidézzék s újra kihallgassák. Ez okból kéri a tárgyalás elhalasztását.

Ladányi dr. védő tudomásul veszi, hogy a főmagánvádló nem tartja magára nézve megálázónak azt, hogy a választójognak konok ellensége. Ragaszkodik azonban Károlyi Mihály grófnak, Justh Gyulának és Batthyány Tivadar grófnak kihallgatásához arra nézve, hogy Tisza István gróf a cselédet nem tartja embernek.

A törvényszék elrendelte a bizonyítást arra nézve, hogy igaz-e, hogy a főmagánvádló nem adott a cselédeknek ivóvizet. Mellőzi a bizonyítást azonban arra nézve, hogy Tisza István gróf ellensége-e a választójognak. A bíróság a bizonyítást a megjelent tanukkal elrendeli s fölolvastatja a vizsgálat során eskü alatt kihallgatott tanuk vallomását.

Szathmáry Lajos dr. nagyszalon-tai járásorvos, az első tanu vallja, hogy megvizsgálta a geszti beteg cselédek s konstataulta, hogy köny-

nyű lefolyású gasztrikus betegségben szenvedtek. A geszti uradalom kutja igen jó vizet szolgáltatott s a megbetegedés oka valószínűen az volt, hogy ugyanakkor vették használatba az ártézi kutat. Az ivóvíz változás okozta valószínűen a könnyebb megbetegedéseket.

Tisza István: Tud-e arra pontosan visszaemlékezni, hogy ez a megbetegedés mikor történt?

Szathmáry dr.: Arra nem emlékszem.

Elnök: Arról is van szó a cikkben, hogy embertelenül bántak a geszti uradalomban a cselédekkel.

Szathmáry dr.: A leghumánusabban bántak ott a cselédekkel.

Védő: Ezt majd tessék a cselédektől megkérdezni.

Nagy Andor nagyvárad-i hírlapíró vallja, hogy egy levélben figyelmeztették a Nagyvárad szerkesztőségét, melynek a tanu akkor munkatársa volt, hogy a geszti kastélyban van egy kut, melynek vize rossz, s sok cseléd belebetegedett abba, hogy a vizből ivott. Mivel a levél nem volt aláírva, tudakozódtak, hogy a vád megfelel-e a valóságnak. Ugy látnak, megerősítették a hírt, mert a cikk megjelent azzal, hogy a kutat Szathmáry dr. elzáratta.

Elnök: Elzáratta ön a kutat járásorvos ur?

Szathmáry dr.: Egyáltalában nem.

Szondy Sándor, tizennyolc éve geszti irdalmi alkalmazott a következő tanu, aki azt vallja, hogy Geszten csak a hírlapi közleményekből tudták meg, hogy állítólag a rossz ivóviztől megbetegedtek az uradalom cselédei. Tanu egy-két cseléd könnyű megbetegedéséről tud, de ezt sem a kutviz okozhatta. A grófi család ugyanazt a vizet itta, mint a cselédek. Valószínű, hogy Tiszák csak ásványvizet ittak Geszten.

Tóth János, Tisza kocsisa maga is beteg volt a kérdéses időben, de nem hiszi, hogy az ivóvíz okozta volna megbetegedését.

Védő: Mit tud a „humánus bánásmódról“?

Tóth János: Nem értem, mit akar tudni az ur?!

Tisza István gróf: Hogyan bántam önnel és többi alkalmazottaimmal?

Tanu: A lehető legjobban excellenciás uram!

Ezután még több tanut hallgattak ki, akik valamennyien azt igazolták, hogy Tisza István a leghumánusabb gazda és hogy a viz a kutakban nem volt rossz. A Tisza-család is azt a vizet használta állandóan, mint a cselédség. Mikor a pörbeszédre került a sor, Tisza István gróf maga mondta el következő vádbeszédét:

— Tisztelt Esküdtek! Tisztelt polgártársaim! A tanuvallomások után megállapíthatók, hogy azok a megbetegedések, amelyek az uradalomban történtek, semmiféle összefüggésben nincsenek a vízzel. Én nem tudom, hogyan jutottam a „vízmérgező“ elnevezéshez, amelyre igazán nem szolgáltam rá. Ilyen természetű vádat nem hagyhatok magamra szórni. Ez az oka annak, hogy megindítottam a sajtópört. Politikai téren nem bánom, akárhogy tamadnak, soha nem indítok sajtópört. Az a meggyőződésem, hogy a politikában a sajtó joga a legszelebb kritika, még akkor is, hogyha szélsőségre csap át.

Hogy a nagyvárad-i lap ellen nem indítottam sajtópört, annak a magyarázata az, hogy azt a lapot csupa olyan emberek olvassák, akik ismernek. — A Népszava azonban az egész országnak szól és azoknak, akik az én politikai ellenfeleim. Tehát érdekemben állott, hogy azokat a rágalmozókat, amelyeket rám szórt ez a lap, megtoroljam. Higgyék el uraim, hogy életem gyönyörűsége az, hogy olyan emberek vesznek körül és alkotják az én házamat, akik engem megbecsülnek. Arra kérem tehát tisztelt polgártársaimat, hogy adják

meg a becsületes embernek azt, amiye van, a becsületét.

Az esküdtszék bűnösnek mondta ki Steinberger Bélát sajtó útján elkövetett rágalmozás vétségében, amiért a törvényszék 3 hónapi fogházra és 500 korona pénzbüntetésre ítélte Steinbergert. A pénzbüntetés a Népszava biztosítékát terheli.

Tisza István gróf az ítéletben megnyugodott, a vádlott és védője semmiségi panaszt jelentett be.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Banktitkár és kereskedő. Braun N. Antal aradi festékkereskedőnek egy fedezeti váltója volt a Közgazdasági Banknál, melynek különben részvényese. Néhány hét előtt a fedezeti váltóra szüksége lévén telefonon kérte, hogy a váltót küldjék el hozzá. A bank egyik megbízottja el is vitte Braun üzletébe a váltót, de elismervény nélkül nem akarta átadni.

Habár ez az eljárás üzleti szokás, sőt melőzhetetlen óvatossági rendszabály, Braun azt kívánta, hogy a váltót adják át, majd, amikor látta, hogy nem használ semmi, felhívta a bankot telefonon s a jelentkező tisztviselőnek bántó módon nyilatkozott a bankról, meg Kenedi Ervin banktitkárról. Braunnak ez a nyilatkozata fülébe jutott Kenedi Ervinnek s becsületsértés miatt feljelentést tett Braun ellen. Az ügyet tegnap tárgyalta Friis járásbíró előtt. Braun beismerte, hogy az inkriminált kifejezést használta, de kijelentette, hogy fel volt indulva. Mivel a felek az ügyet békésen intézték el, a bíróságon az eljárást Braun ellen beszüntették.

§ Csőd. Németh József női konfekció kereskedő ellen a bír. törvényszék hitellezői kérelmére elrendelte a csödt. Tömeggondnokul Messer Károly dr. aradi ügyvédet rendelték ki.

§ Ajándék az ügyésznek. Megírtuk annak idején, hogy Laczkó István, János és Mihály kishenői vagyonos gazdalegények korcsmai verekezés közben agyonverték Szabó György nevű társukat. A három parasztlegényt a csendőrség letartóztatta s Aradra szállította át, ahol előleges letartóztatásba helyezték őket. A fogág hosszúra nyúlt s azalatt otthon a földiek műveletlenül, parlagon maradtak. Özvegy édes anyjuk, Szabó Mihályné ekkor kétségbeesésében levelet írt Szakolczay Lajos vezető kir. ügyészhez, akiről egyszerű észjárásával azt hitte, hogy hatalmában van szabadon engedni a fiukat. A levélben meghatóan ecsegett, hogy ha a fiuk nem jönnek haza, akkor a gazdaság tönkre megy, de hogy mégis nagyobb nyomtatékot adjon a levélnek, a végére azt írta, hogy a tekintetes ur szíveségeért majd küldök két akó jó-apateleki bort és az asszonynak is küldök egy kis majorságot. Szakolczay dr. a levelet természetesen áttette a törvényszékhez, ahol megvesztegetés vétsége miatt indították meg az eljárást. A mai tárgyaláson Laczkóné beismerte, hogy a levelet ő írta, de azzal védekezett, hogy nem tudta, hogy tilos az ilyesmi. Az asszonyt Hotorné Viktor dr. védelme után 20 korona pénzbüntetésre ítélte a bíróság.

§ A fogadott leány sorsa. Szegedről jelentik: A szegedi törvényszék büntető tanácsa tegnap Bencsik Jánosné, a battonyai adópénztáros felesége felett ítélezett, aki ellen többrendbeli súlyos testisértésért emelt vádat az ügyészség. Bencsikné a házába fogadta egyik nagyon szegény nőrokonát: Bencsik Ilonát. A 15 éves kisleányt azt hitte, hogy tehetősa rokonainál jó bánásmódban lesz része, de csalódott. Ugyanis Bencsikné, mint a vádirat mondja, napról-napra jobban kizsárolta, verte és éhezettette. Mikor már a leány nem bírta ki a sok szenvedést, elhagyta rokonait és visszaköltözött szüleihez, akik Gyöngyösön laknak. Itt Burján Endre dr. orvossal megvizsgáltatta magát, aki a következő sérülések nyomait állapította meg rajta: A fejtetőn hajnél-

küli hegyedés, hátul a fejen egy három centiméter hosszú heg, a karon éles szélű sebek, a jobb arcon ütés nyoma, a jobb lapockán két ütésnyomok és az orron súlyos sörülés. A szerencsétlen leány vallomása szerint ezek a sérülések Bencsik Jánosnéól erednek. A szegedi törvényszék szakértő orvossal is megvizsgáltatta a leányt, aki ugyanazokat a sérüléseket állapította meg rajta, amelyeket a gyöngyösi orvos konstatait. Ezzel szemben Bencsikné tagadta, hogy valaha is bántotta a leányt, aki pedig megérdemelte volna ezt, mert lopott.

— Igaz ez? — kérdezte az elnök Bencsik Jánosától.

— Igaz, loptam — szölt a leány — de csak ennivalót, mert különben éhenhaltam volna.

Még több tanút hallgatott ki a bíróság, akik azonban nem tettek terhelő-vallomást. Így bizonyítékok híján felmentette a törvényszék Bencsik Jánosnét.

§ A brutális kocsis. Ankovics István sze meteskocsi a múlt hónap folyamán összeveszett Kampián Évával, az Eötvös utca 9. számú ház házmesternéjével s az öreg asszonyt úgy melibevágta, hogy az a pincelepcsőn leesett s súlyos sérüléseket szenvedett. A brutális kocsi a törvényszék egy havi fogházra ítélte.

A monarchia háboruja.

(Konfliktus az elrejtett konzul miatt. — Szerbia makacskodik.)

Saját tudósítónktól.

Arad, november 19.

Veszedelemes jellegű öltött megint a szerb kérdés. Eddig az Adria kikötő és az albán autonómia volt a diplomáciai összekötözés magva, amit a folyton üszkösödő külpolitikai sebből még mindig nem sikerült kioperálni. Hozzájárul most a bonyodalmakhoz az a megdöbbentő eljárás, amit Szerbia az osztrák magyar monarchia két konzulával szemben tanusított. Prohászka Oszkár prizrendi konzulról mindaddig semmi hír nincsen, Tahy László mitrovicai konzulunk pedig áruházban volt kénytelen menekülni. A szerb hadsereg november elején vonult be a Törökországi Prizrendbe és első dolga az volt, hogy fegyvertelen albán agastyánokat és gyermekeket, összesen száztizennyet, nemkülönben asszonyokat, összesen harmincötöt, vad kegyetlenséggel lemészárolt. Az albánok rémülten menekültek az osztrák magyar konzulátusra. A szerbek nem respektálták az exterritoriális, lobogóval megjelölt konzulátusi épületet, benyomultak, a konzul kavaszait agyonlőtték, az ott talált albánokat legyilkolták, magát Prohászka konzult pedig az előjáróságra hurcolták. Hivatalos iratait megsemmisítették.

Bécsben és Budapesten rosszat sejtettek. Prizrendből hetek óta nem jött se levél, se távirat. Közben az a csodálatos dolog történt, hogy Simics bécsi szerb követ megjelent az osztrák és magyar külügyminisztériumban, hogy — panaszt emeljen Prohászka konzul ellen. Wickenburg Márk gróf külügyi osztályfőnök fogadta a követet, aki azt állította, hogy Prohászka a Prizrendbe bevont szerb katonákra lövöldözött és elégtételt kért. Wickenburg nagyon erőlyesen válaszolt. Kijelentette, hogy Prohászka a külügyminisztérium régi, megbízható embere, akiről erőszakosságot nem lehet feltételezni, mindamellett megindítja a vizsgálatot, de ha kiderül, hogy a tényállás nem felel meg a valóságnak, magát a szerb követet fogják feleletre vonni.

Ezután történt, hogy a külügyminisztérium küldöttet menesztett Prizrendbe, aki azonban nem tudott a helyszínre jutni, mert ebben a szerb katonaság megakadályozta. Erre Ugron István belgrádi követünk megjelent Pasics miniszterelnöknel és felvilágosítást kért. Pasics válasza nem volt kielégítő. Berchtold gróf külügyminiszter az osztrák delegáció tegnapi ülésén Latour gróf kérdésére kijelentette, hogy a szerb kormány közlése szerint egy kurirnak Prizrendbe való küldése az ottani katonai hatóságoknál nehézségekkel ta-

lálkozott. A külügyminiszter reméli, hogy kívánságainkkal Szerbia mielőbb számolni fog. Ez elég nyugodt hang és egyelőre a várakozás álláspontját fejezi ki. Tegnap Bécsben és Parisban az a hír terjedt el, hogy Prohászka Oszkár konzult Prizrendben meggyilkolták, de egy belgrádi távirat szerint a konzulnak semmi bántódása nem esett. Közelebbi részletek hiányoznak. A Reichspost egyik tudósítója Belgrádban azon fáradozott, hogy a kórházakban Prohászka Oszkár kinyomozza. A föltevés ugyanis az volt, hogy a konzul nem tetkelt el láb alól, hanem legjobb esetben súlyosan megsebesült. Prohászka nem találak meg a katonai kórházakban. Egyelőre el kell fogadni tehát a Vossische Zeitungnak azt a belgrádi jelentését, hogy Prohászka konzul életben van. Ha mégis súlyos bántódás érte volna a prizrendi konzult és ezért a szerb kormány vonakodnék elégtételt adni, diplomáciai felfogás szerint beáll a casus belli esete. Mikor Ketteler német követet a kínai boxerek meggyilkolták, az összes nagyhatalmak büntető expedíciót küldtek Pekingbe. Ha tehát a prizrendi és mitrovicai incidens nem is sodor bennünket háborus veszedelembé, egy ilyen büntető expedíció lehetősége nincs kizárva, felteve, hogy az osztrák magyar monarchia egyáltalán komolyan akar föllepni Szerbia ellen. A mi diplomáciai hangulataira élénken jellemző az a cikk, amely a Pester Lloyd hétfői esti lapjában jelent meg. E nyilván sugalmazott közlemény rendkívül komoly hangon figyelmezteti Szerbiát, hogy az osztrák magyar monarchiáról nem szabad túlságosan sok türelmet feltételezni.

Ez már burkolt fenyegetés, amiből kicsendül a végső leszámlásra való elszántság harcias hangja. A mi legjobb értesülésünk szerint Berchtold gróf öfelségével, a trónörökösével és a hadügyminiszterrel egyetértve, tontolóra vette egy katonai demonstráció tervét Szerbiával szemben.

Természetesen Szerbiától, a belgrádi kormány belátásától és józanságától függ, hogy ilyen végzésekre kerül-e a sor. A katonai demonstráció magában véve nem veszedelem, de igen súlyos következményei lehetnek. Nyilván ezekre gondol Lammasch, a nemzetközi jog híres bécsi tanára, aki a Neue Freie Presse mai számában azt javasolja, hogy hágai döntő bíróság elé kell terjeszteni Prohászka konzul esetét. Lammasch egyébként tagja a hágai döntőbírósnak.

(Prohászka konzul rejtelmes eltűnése.)

Bécs: A Reichspostnak jelentik Belgrádból, hogy Prohászka Oszkár osztrák magyar konzult Prizrendben a szerbek bevonulása alkalmával bajonettszurással súlyosan megsebesítették. Az említett lappal együtt a berlini Vossische Zeitung azt is jelenti, hogy nagy mérszárlást követtek el a szerbek az albán lakosság soraiban és a mi konzulátusunkra menekült asszonyokat és gyermekeket a konzul tiltakozása ellenére legyilkolták, noha Prohászka az ablakban álva figyelmeztette a szerb tiszteket, hogy az épület semleges terület. A lölt gyermekek hulláját kidobták az utcára, ahol a katonák azokon leirhatatlan ocsmányságokat követtek el. Az épület udvarának egy sarkában halálfelelemtől jajgató asszonyok és leányok bujtak össze, de a beözönlő katonák kegyetlenül lemészárolták azokat is. Mikor Prohászka konzul a dolgozószobájába behatoló katonának ellentállt és a belülről bezárt ajtót nem akarta felnyitni, az ajtó feltörése közben a szerb gyalogsok bajonettel megszurták. Nincs megállapítva, mi történt a konzullal, mert a szemtanúk, akik ezeket a borzalmakat látták, elmenekültek. A szerbek a konzul levéltárát kifosztották, az épületet pedig kirabolták. Azt beszélnek, hogy az udvar kövezetéből egy tenyérnyi sem látszott ki, mert azt mindenütt vér borította.

(Hogy menekült Tahy konzul.)

A monarchia monasztiri osztrák magyar követe, Tahy László, pénteken este szüleikhez Budapestre érkezett. Az albán földön levő Monasztirból menekülnie kellett, mert a fellázadt, vérsomjas nép halálra kereste. A monasztiri osztrák magyar konzulátust még a szerb csapatoknak a városba való bevonulása előtt megrohanták az albánok, a kavaszokat lelőtték az irattárat szerteszórták, mindent felforgattak s végül magát az épületet is lángba borították. Magának a konzulnak, szinte az utolsó pillanában, sikerült a konzulátusi palota egyik ablakán kiugorva, elmenekülnie. Áruházban jött, álszakállt ragasztott, hogy fel ne ismerjék. Erdőkön, hegyeken át, rejtett utakon menekült s egy csónakon vágott keresztül a Száván.

Tahy László a legkisebbik fia Tahy Mihály kuriai bírónak és testvéröccsére Tahy Jakab dr. miniszteri osztálytanácsosnak. Szülei már esztendő óta a Kinizsy-utca 25. száma alatt laknak, a második emeleten levő 16. számú lakásban. A mitrovicai konzul a bécsi keleti akadémiát végezte s a diplomáciai pályára készült. Április óta képviselője a monarchiának a macedonai Monasztirban.

Pénteken este, a zimonyi gyorsvonat egyik elsőosztályú fülkéjében feltűnést keltett egy szakállas, csizmás, szűrös, szerb parasztnak öltözött ember, aki hátán hatalmas batyúval jelent meg a zimonyi állomáson. Itt azután hamarosan kiderült, hogy az álszakállas paraszt nem más, mint Tahy László, a menekült mitrovicai konzul. A vonaton Budapestig ő volt minden érdeklődés középpontja, többen kísérelték meg, hogy érintkezessenek vele, de nem állott szóba senkivel. A Kinizsy-utca 25. számú ház Varga Ferenc nevű házmestere be sem akarta bocsátani a kapun, szülei pedig valósággal megrémültek, amikor meglátták. Tahy Lászlónak szigorú utasítása van arra, hogy senkinek se nyilatkozzék. Nem is fogadott senkit s Budapestre való tartózkodása óta, hozzátartozóit kivéve, csupán Berchtold gróf külügyminiszterrel érintkezett, akinél tegnap is, ma is kihallgatáson járt.

(A monarchia megtorló eljárása.)

Bécs: A külügyminisztérium ma utasítást küldött Ugron István követnek Belgrádba, hogy Prohászka prizrendi konzul ügyében haladéktalanul tegyen lépéseket a szerb kormánynál. Az osztrák magyar monarchia most már elégtételt és kártalanítást követel. A belgrádi követ felszólítása nagyon erőlyes lesz, de nincsen ultimátum jellege.

Az osztrák magyar monarchia külügyi kormánya külön választotta a prizrendi konzul ügyét az adriai kikötő kérdésétől, mert elismeri annak az álláspontnak jogosult voltát, hogy ebben az utóbbi ügyben Szerbia Péter király visszatérése után fogja megadni a választ s ez még sokáig tarthat, mert a király előbb ünnepélyesen be akar vonulni Monasztirba, és azután jön Belgrádba. Prohászka konzul ügyében azonban nem lehet halasztásnak helye és a belgrádi osztrák magyar követ felszólítása így szól: Ausztria-Magyarország a lehető legrövidebb idő alatt várja a választ.

Berlin: A Vossische Zeitungnak jelentik Belgrádból: A helyzet látszólag kiélesedik. Már többé nem a szerb kormány irányítja a politikát, hanem a szerb tisztikar. Különösen az a szerb tisztiegyület, amely a Fekete kéz néven ismeretes. Pasicsnak az a bizarr ötlete, hogy a táborban magára öltötte egy közembernek az egyenruháját és minden tisztnak az előírt tiszteletadást megadta, rendkívül megnövesztette a tisztek önértetét. Prohászka konzul ügyében a prizrendi hadparancsnokság direkt megtagadta a kormány iránti engedelmisséget. Ebből kitűnik, hogy a kormány miért nem tudott mindezekig Ausztria-Magyarország követeléseire válaszolni. Belgrádban nemcsak a monarchia és Szerbia közti konfliktus, hanem a szerb kormány és a hadvezetőség közti akut egyenetlenkedés is fenyeget.

(Szerbia ellen vonulunk?)

Berlin: Itteni lapoknak jó forrásból jelentik, hogy az osztrák-magyar hadügyi kormány a legnagyobb eréllyel folytatja a katonai készülődéseket. A múlt éjjel a Carcass-gözs Triesztből elindult orvosságokkal, kötszerekkel és betegápolási eszközökkel felszerelve. Eddig 8 gyalogezred ment Bosznia-Hercegovinába és Dalmáciába.

Berlin: Nemcsak a hármasszövetség képviselői, hanem az angol és az orosz diplomáciai képviselők is kijelentették Belgrádban, hogy kormányaik nem támogathatnak olyan politikát, amelynek célja Albánia felosztása.

Belgrád, november 19. Egy igen előkelő szerb államférfiú odanyilatkozott, hogy Ausztria-Magyarország csak azért élesíti ki az adriai kiálló kérdését, hogy ezt kifogásul használhassa fel arra, hogy az amugy is kimerült Szerbiát megtámadja és megszállja.

Belgrád, november 19. A macedóniai török hadsereg elfogása következtében az adriai part felé induló csapatok kivételével az egész szerb hadsereg főlészabadult. Azt hiszik, hogy a hármasszövetségi hatalmak közbelépésének halogatásával a szerb kormány csak időt akar nyerni, hogy a szerb főhadsereg fölvonulhasson Ausztria és Magyarország ellen. A lapok azt írják, hogy a háború Ausztria és Magyarország ellen elkerülhetetlen, mert Szerbia nem teljesítheti az osztrák és magyar követeléseket. A szerb kormány a döntést a hét végéig ki akarja nyújtani. Francia és angol harctéri tudósítók már ide érkeztek, hogy a szerb táborból nézzék Szerbiának Ausztria és Magyarország ellen való háborúját.

Belgrád, november 19. Pasics miniszterelnöknek a hármasszövetségi hatalmak lépésére adott kitérő válasza következtében az osztrák-magyar szerb differenciák elintézése újra elhalasztódott. Jól értesült szerb körök azt jelentik, hogy a szerb kormány erre a kérdésre csak a Törökországgal való békekötés után fog visszatérni, feltéve, hogy a békekötés maga nem hozza meg a természetes megoldást. A monasztiri török hadsereg elfogása következtében Macedónia valóban ki van ragadva a török uralom alól, úgy, hogy a béke csak befejezett tény fog megállapítani.

(A király szava.)

A király, aki ma reggel félnyolctól nyolc óráig a ludei királyi vár Szent-István-kápolnájában csendes misét hallgatott, Berchtold Lipót gróf közös külügyminisztert ma délelőtt kihallgatáson fogadta. Schemua Balázs altábornagy, a vezérkar főnöke, tegnap este Budapestre érkezett és ma délelőtt a király kihallgatáson fogadta.

A felség állítólag több beavatott politikus előtt kijelentette, hogy ő csak addig ragaszkodik a békéhez, amíg lehet.

Avarna hercege, bécsi olasz nagykövet, aki tegnap Barbaro Ferenc titkár kíséretében Budapestre érkezett, tegnap tanácskozást folytatott Berchtold gróf külügyminiszterrel. Ma délelőtt a nagykövet hosszabb ideig tanácskozott Luca Orsini budapesti olasz főkonzullal és a délután folyamán újra találkoznak Berchtold gróf külügyminiszterrel.

A király holnap Tschirsky gróf német és Avarna herceg olasz nagyköveteiken külön kihallgatáson fogadja.

Berlin: Ferenc Ferdinánd trónörökös pénteken reggel 10 óra 19 perckor érkezik Berlinbe. Vilmos császár a vonatnál fogja fogadni.

VÁROS ÉS MEGYE.

A kulturpalota előtti tér világítása. A törvényhatóság közlekedési bizottsága Lőcs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével ma filést tartott és az aradi villanygyár által bemutatott minták alapján megrendelték a kulturpalota előtti tér világítására szükséges kardeláberek. Öt darab tíz méter magas és tíz darab öt méteres diszes, a város címerével ellátott lámpás tartó kerül a térre. A villanygyárral kötött szerződés értelmében a világítás berendezésének költségei a vállalatot terhelik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Szerda: Cigányszerelm, operetta.

Csütörtök: Sophó, szimfónia.

Péntek: Ábrahám a menyorszámban, operetta.

Szombat: Ábrahám a menyorszámban, operetta.

Vasárnap: Délután: A szép gárdista, operetta. Este: Limonádé ezredes, operetta.

* Sebestyén Károly dr. felolvasása a Kölcsey-egyesületben előlegesen azzal az érdeklődéssel találkozott, amelyet eddig a legnépszerűbbek. Cholnoky Jenő, Alexander Bernát, Ignóus és Biró Lajos ébresztettek. A jövő vasárnap, 24 ikén délután megtartandó előadás tárgya a szinpad és az irodalom érdekes világából való. A romantikus Ibsen egyéniségének szövevényét fogja kitérgetni a mi közönségünk előtt, amely nagy magyar és idegen drámai művészek alkotásából érti és szereti a nagystílű író, aki két évtized előtt még az érthetetlen tekintélyek klasszikusai közül való volt. Hogy Ibsen gondolat- és érzésvilágával a magyar közönség is összeforrott már, abban a magyar kritikusok közt Sebestyén Károlynak is érdemes része van, mert színes és világos írájaival sokszor növelte a szinpad művészet hatását.

* Cigányszerelm. Lehárnak ez a gyönyörű operettje új éltre kelt az idén az aradi szinpadon. Az operett szépségei, csodaszép dallamai egész más hatással varázsolódtak elénk és ez az új szereplőknek köszönhető, akik valósággal új életre keltették ezt a darabot. A Cigányszerelm szerdán kerül színiúrra.

* Saharet az Urániában. (A szerdai bemutató.) A világ legnagyobb táncosnőjét, aki egy Lenbachot ihletett halhatatlan remekmű megfestésére, most moziképen is ünneplheti a közönség. Az Urániában szerdán kerül színre az Aranykalitkában című remek film melynek főszerepét az is teni Saharet játssza. A darab meséjét a következőkben adjuk. Anita, a fiatal táncosnő szerelmes lesz Oswald báróba, aki azzal a kikötéssel, hogy nem lép többé szinpadra, feleségül veszi Anitát. Boldogon és nyugodtan élnek a báró birtokán. A fiatal asszonyt megszerette a báró mostoha leánya is. A nyugodt élet azonban nem tartott sokáig, Anita szünetlenül vissza vágydik a szinpadra. Egy izben eltáncolja ragyogó kosztümjében régi táncait mostoha leánya előtt, amit a báró ez egyszer nagylelkűen megbocsájt. Röviddel később két fiatal ember autóját baleset éri a kastély előtt. Anita szívesen fogadja az idegeneket és barátságából elfogadja az ifjak meghívását és meglátogatja őket mostoha leányával együtt. Oswald báró utánuk megy és első felindulásában le akarja löni feleségét, de a leány megakadályozza a tragédiát. Oswald megbocsájt a leányának, de feleségét, aki nem tudta megszokni az életét az aranycalitkában, eltaszítja magától. A remekművet három napig tartja műsoron az Uránia. 175

* A boszorkánytűz — Saharettel. (Az Apolló-színház nagy napja.) Megérdemelt érdeklődéssel várja Arad közönsége az Apolló-színház szerdai premierjét, amelynek keretében Saharet, a világhírű ausztráliai tánckirálynő elragadó táncokat mutat be. Saharet, mint cigányleány jelenik meg a vásznon. A csodaszép cigányleány megjelenése a környezetét is megszokik egy mulatóhelyre, amelynek csillaga lesz. A mulatóhely üzletvezetőjével, akibe szerelmes lesz, elkerül egy nagyobb színházba. Az impresszáriója nagy tényképes plakátokon hirdeti, hogy egy új csillag jelent meg a tánc terén. Ez volt a vesztesége, mert a cigányok nem maradtak nyugton, kutatták és most az arcképről ráismertek. Az első fellépésének napja el-érkezik. Mindenki ég a vágytól. A siker óriási, a közönség tombol. Ez élete legszebb estéje és mitsem sejtve siet a függöny mögé. Itt azonban megjelenik a cigánylegény. Kétségbeesve utasítja ki a közönség tomboló hívására újra kiset a szinpadra, izgatottságában közel megy a lámpához és hirtelen tüzet fog a lenge ruha. Az ijedségtől elveszti öntudatát és a földre zuhan. Az orvosok nem segíthetnek már rajta, mert meghal. — Az előadásokra lehetőleg idejekorán váltsa meg a jegyet a közönség, hogy a tolokodás kike-üthető legyen. 177

* E hét újdonságai: Molnár Ferenc: A farkas, Condillac: Ertekezés az érzetokról ford. Jancsovits Ferenc. Kaphatók: Kerpel Izsónál.

* „Az Újság” Culp Juliáról. Ez a fővárosi lap így ír a hírneves énekművésznőről: Culp Julia énekművészete bátran versenyezhet Barbi és Landi hírnevével. Egy fiatal, szép és bájos énekesnő állott előttünk, ki ma az énekművészet legnehezebb és legmagasabb műfajaiban lépett fel. Szép, melodikus, mesterien iskolázott és kifejezőteljes hang, amelynek a zenei értelmesség tartalma kölcsönöz és amelynek egy gazdag asszonyi lélek nemességét ad. Schubert, Wolf, Brahms mély érzést, érzelemteljes, vidám dalai egyformán elragadó erővel hangzanak el ajkairól. Culp Julia mindenestire az énekművészet egyik legragadóbb csillaga és a jövő neki olyan diadalokat ígér, amelyek csak a legnagyobb művészeknek jut osztályrészül. Ma hihetetlen módon ünnepezték Culp Juliát és a művésznőnek egyik ráadást a másik után kellett adnia. „Az aradi hangverseny december hó 1 én, vasárnap esti fél 9 órákor lesz a Fehér Kereszt nagytermében megtartva s ajánlatos jegyeiről — tekintve a városszerte nyilvánuló nagy érdeklődést — már most gondoskodni. A dalestélyt Kerpel Izsó könyvkereskedése rendezi.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjegy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzőintézetében, Aradon.

Az utolsó török sereg küzdelme.

— Monasztir, Szkutari és az albán kikötők kapitulációja. — A csatadzsai harcok. — Fegyverszünet: halot ak temetésére. —

Saját tudósítók telefonjelentése.

Arad, november 19.

A tegnapi török győzelmek mellett, amelyek a végvonaglásban levő és ma már egyedül harcoló, egyedül megmaradt török keleti hadsereg energiájának fellobbanását mutatják, a nyugati harctérről az a hivatalos értesítés jött, hogy a szerbek elfoglalták Monasztirt, ma pedig Szkutari elestét adja hírül a táviró. Zekki pasa, a Vardar-hadsereg parancsnoka, számos tábornok és ötven-ezer török katona tette le a fegyvert. Ha magasanak is találjuk ezt a számot és nem is teljesen valóság az, hogy negyvenezer török esett el, az bizonyos, hogy Zekki pasa hadserege immár végleg ki van kapcsolva minden katonai operációból.

A nyugati sereg megsemmisítése és Szkutari eleste után nincs több török sereg harc vonalban, mint a csatadzsai.

A mai nap eseménye Szkutari eleste Szerbia számára katonai és politikai sikert jelent. A szerb főhadsereg felszabadult, nem áll vele szemben többé ellenség és máshol lehet azt felhasználni. Szkutari kapitulációja fokozni fogja a szerb önértéket és ez még jobban kiélelteti az amugy is kényes helyzetet. Szerbia ebben a háborúban a legnagyobb politikai és katonai sikereket érte el relativ, csekély kockázattal. Míg a sokkal erősebb és kétségtelenül bensőleg is derekabb bolgár hadak véres ütközetek árán jutottak minden talpalatnyi föld birtokába, addig Szerbia aránylag csekély veszteséggel elfoglalta a legnagyobb török területet, megverte Kumanovónál a török nyugati sereget, megszállta Novibazárt, Prizrendet, Üszküböt, Monasztirt és legutóbb Szkutarit, nagy török haderőket megadára kényszerített és abban a helyzetben van, hogy Bulgáriát és Montenegrót aktív módon támogassa és emellett olyan célok felé törekedjék, amelyek messze tulszárnyalják eredeti szándékát, kívánságát és reményeit.

Ma érkezett távirataink a következők:

Döntő török győzelem Csatadzsánál.

Berlin: A B. Z. am Mittagnak jelentik Konstantinápolyból: A tegnapelőtti nap a török fegyverek döntő győzelmét jelenti, még ha leszámítjuk is a tulzásokat. Kölcsönös erős tűzérési harc közepette verték vissza a törökök a bolgár támadást. Egyetlenegyszer szuronyharc is volt. Tegnap

folytatódott a csata. A csapatok szelleme most igen kiünő, amihez az is hozzájárult, hogy a koleravészével megfelelő intézkedések után száll szembe a hadvezetőség. Sikertől részint hajón a Fekete tenger felől új élelmezési vonalakat teremteni és gondosabban történik most már a lőszerpótlás is. Rendkívül jó hatással volt a seregre a minisztertanácsnak az a határozata, amelylyel kimondta, hogy a legnagyobb eréllyel folytatja a háborút. Ezerszámra érkeznek minden órában a harctérre az anatóliai katonák. A tegnapi győzelmek által rendkívül megnőtt a katonaság önérzete. A fővárosban ismét nyugodt a helyzet, mert a kormány roppant nagy eréllyel nyomott el minden zavargást, amiben segítségére volt az a 3000 nemzetközi tengerész, akiket a nagyhatalmak hajóiról szállítottak Konstantinápolyba.

Konstantinápoly: A bolgárok újból támadást intéztek a török centrum ellen, de ismét vereséget szenvedtek, a törökök behatoltak a bolgár erődtímenyekbe s számos fegyvert kerítettek hatalmukba.

Konstantinápoly: Egy, a nagyvezérhez érkezett sürgöny azt tartalmazza, hogy a 8. hadosztály tegnap reggel a bolgárokat visszaverte. A bolgárok nagy vereséget szenvedtek s amidőn a bolgár gyalogság a hadosztály ellen újból felvonult, szintén visszaverték őket nagy vereséggel.

Berlin, november 19. A Wolff-ügypókság jelenti Konstantinápolyból: Itt az a hír van elterjedve, hogy a bolgár balszárny Derkosz irányában kis sikert vívott ki, mert a török csapatok a Fekete tengeren dúló vihar miatt a flotta részéről nem kaptak kellő támogatást. A tegnapi harcnál a gyalogság energikusabban lépett akcióba és a török lovasság részéről is hathatós támogatásban részesült.

Konstantinápoly, november 19. (Hivatalos) A főparancsnok tegnap a következő táviratot intézte a nagyvezérhez: A tüzerharc tovább tart, de gyöngébb mértékben mint tegnap. A bolgár gyalogságot is, mely néhány ponton elő akart nyomulni, az egész vonalon visszavertük.

Konstantinápoly, november 19. A tegnapi miniszteri tanács a hadügyminiszter jelentése alapján elhatározta, hogy a háborút a legnagyobb energiával folytatja. Erről a határozatról a kormány a szultánt értesítette.

Konstantinápoly, november 19. Mahmud Muktár basát, aki vasárnap a lábán könnyen megsebesült, este a német kórházba vitték, ahol eltávolították a golyót.

Frankfurt, november 19. A Frankfurter Zeitung tudósítója jelenti Konstantinápolyból e hónap 18-áról: Épen most beszéltem Mahmud Muktár basával, akit a német nagykövetségen berendezett kórházban kerestem föl. Mahmud Muktár basát saját kívánságára vitték a német kórházba. A német nagykövet a vitéz hadvezért saját autójában hozatta el a pályaudvarról. Mahmud Muktárnak három golyó fúródott testébe. Az egyik seb meglehetősen veszedelmes. A sebesült mégis jókedvű. Mahmud Muktár basa a tegnapi szerencsés harc után ma reggel táborkaráival földerítő lovaglást végzett, hogy kikutassa a terep viszonyokat a bolgárok ellen való támadás szempontjából. E közben a törökök részéről szándékosan kiűritett, előretolt erődhöz ért. Ezt a bolgárok az éj folyamán megszállták. A török tisztek az ellenséget csak akkor vették észre, amikor harminc méter távolságból golyózáporba kerültek. Mahmud Muktár basa alól lovát kilőtték. Röviddel azután maga is sebesülten leesett. Egy katonát, aki maga is megsebesült, hátára vette a tábornokot és megmentette a biztos elfogástól. Két órát azután a bolgárokat kiűzte az erődből.

Bolgár-török fegyverszünet.

Szófia: Mihelyt létre jön a fegyverszünet, a szövetséges államok miniszter elnökei tanácskozást fognak tartani, hogy több vitás kérdést rendezzenek el egymás között, amelyeknek megoldása nem csekély nehézséget okoz.

Evégből Balkán konferencia lesz és ennek programjával első sorban a meghódított területek felosztását tűzték ki. Rendezik Szaloniki, Üszküb, Monasztir hovatartozását, amelyről moszkvai diplomáciai uton lesz érintkezés a négy kormány között. Valószínű, hogy mire a négy állam miniszterei összejönnek, már csak az lesz hátra, hogy aláírják a szerződést. Hiu az a reménykedés, hogy a balkáni államok között egyenlenségek fognak támadni, a szövetséges államok jól tudják, hogy a háború gyümölcseit veszélyeztetnék, ha az osztozkodás körül meghasonlanának egymással. Sem most nem lehet szó összetűzésről, mikor Törökország összeszedhetné magát, hogy csapást mérjen ellenségeire, ha külön válnának egymástól, sem később, a béketárgyalások során, vagy a békekötés után.

Páris: Itt azt hiszik, hogy mégis létrejön a fegyverszünet. A fegyverszünet alatti tárgyalások helyét és kezdetét a bolgár vezérkar fogja megállapítani. A tárgyalásokat francia nyelven folytatják.

Konstantinápoly: Hivatalos körökben kijelentik, hogyha a béke feltételek Bulgária részéről igen kemények lesznek, például, hogyha a szövetséges Balkánállamok Drinápoly és Szkutari kiűritését követelik, tovább folytatják a háborút.

Belgrád, november 19. A balkáni államoknak Törökországgal folytatott tárgyalásainak egyik kardinalis pontja, hogy Törökország, mint öölődi szövetséges állam lépjen be a Balkán szövetségbe. Ha Törökország hajlandó megtenni, úgy a balkáni államok redukálni hajlandók territoriális követeléseiket. Ennek a hírnek jelentősége annál nagyobb, mert egy konstantinápolyi lap, a Tasoiri Etkia szintén azt írja, hogy a török mértékadó körökben tárgyalnak e belépés jelentőségéről.

Belgrád, november 19. Illetékes körökben is azt beszélnek, hogy Ferdinánd király, öccsét Fülöpöt, kóburggothai herceget igen bizalmas misztóval Károly román királyhoz küldte.

Konstantinápoly, november 19. A török kormány kérésére, hogy a halottak eltakarítása végett a bolgárok tízenkét órai fegyverszünetet adjanak, nyolc órai fegyverszünet jött létre. A seik-ül izlám a szultán kérdésére kijelentette, hogy a seriátus szerint a kolerás holttestek elégetése céljából nem lehet külön irádét kiadni, de a katonai parancsnokok belátása szerint engedelem nélkül elégetik a holttesteket.

London, november 19. A Daily Mirror jelenti Cettinjből: A legjobb forrásból híre jár, hogy Törökország és Montenegró közt küszöbön áll a fegyverszünet, melynek a megkötése már csak órák kérdése.

Szófia: A bolgár távirati iroda hivatalosan jelenti: A nagyvezérnek a királyhoz intézett táviratára való válaszképen a kormány miután a szövetséges kormányokkal érintkezésbe lépett — tudatta a portával, hogy meghatalmazottakat designált, akik a török hadsereg főparancsnokával megállapítják a fegyverszünet feltételeit és azután a békekötésről fognak tárgyalni.

Szófia: A kormány a nagyhatalmak képviselőinek azt válaszolta, hogy a hatalmeknek mediációs ajánlatukért köszönetet mond. De miután a porta Bulgáriához fordult, a szövetségesekkel egyetértésben közvetlenül a portával boesatkozik tárgyalásba.

A nyugati török sereg katasztrófája.

Belgrád: Monasztir elfoglalása előtti harcokról félhivatalosan a következőket jelentik: a csata második napján az egész fronton rendkívül heves tüzelések voltak. A szerb lovasság hatalmába kerítette a Cserna folyón átvezető hidat és a várostól délre állott fel. A Morava hadosztály bal-

szárnya a török tüzéséget némitotta el. A hadosztály négy sáncgyut és hegyi üteget kerített hatalmába. A török csapatok Okridó irányában akarták keresztül vágni magukat, de a szerbek vissza vetették őket a város felé. A szerb csapatok elfoglalták az összes török hadállásokat.

Belgrád, november 19. (Hivatalos.) Monasztir elfoglalásának híre itt leirhatatlan örömet keltett. Most megállapítható, hogy 40.000 török adta meg magát.

Belgrád: Magánjelentések szerint Monasztirnál 17000 török esett el, illetve sebesült meg. A zsákmányolt hadieszközök értéke 30 millióra rug.

Szkutari, november 19. A montenegróiak éjfélok megtámadták a törökök északi és keleti sáncait. A harc három óra hosszáig folyt s a törökök a támadást visszaverték. A törökök kétségbeesve harcolnak és veszteségük tegnap száz halott és kétszáz sebesült volt.

Belgrád, november 19. Lapjelentések szerint már négy nappal a Zsivkovics tábornok vezetése alatt levő szerb segítő csapatok megérkezése előtt, a szerb tüzéség bombázta Szkutarit. Tarabost négy óra múlva bevették és két napi bombázás után a szerbek a montenegróikkal Szkutarit elfoglalták. A város teljesen föl van dülva, lakói elmenekültek.

Szerbek és montenegróiak az Adriai kikötőben.

Rjeka: A montenegróiak már bevonultak San Giovanni di Meduába, a lakosság lelkesen fogadta őket. A múlt éjszaka a török csapatok támadást kíséreltek meg és elkeseredett ütközet fejlődött ki. Mindkét részen sokat veszítettek végre a törököket sikerült vissza űzi.

Rjeka: Alessziót tegnap Martinovics tábornok bolgár és Jankovich tábornok szerb csapatai foglalták el. Erős ellenállás után a török helyőrség kitűzte az egyik sáncra a fehér zászlót tekintettel a közeli ellenséges segédszerepekre. A találkozásnál a szövetséges államok csapatai barátságosan üdvözölték egymást, örömeikben táncot jártak. A szerb haderő egy része Durazz felé fordult. Itt a király Vukotics tábornokhoz táviratot intézett.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi 1848-49-es honvéd egyesület új elnöke. Az aradi 1848-49-es honvéd egyesület Jankó Mihály 1848-49-es honvédszázados, volt egyesületi elnök elhunytával megválasztott elnöki tisztségre Nagy Kálmánt, az aradi „Kossuth Asztaltársaság” elnökét választotta meg.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre válaszmánya november 20-án, szerda este 9 órakor Kör helyiségében (Tabajdy Károly utca 1.) ülést tart. Az ülésre kitűzött ügyek jelentőségére tekintettel kérjük a tisztikar és választmány tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg.

(*) A Katolikus Kör szerdai estélye. holnapi est programja a következő: 1. Elnök megnyitó, mondja Lakatos Ottó dr. 2. a) Schubert: Ständchen; b) Reinhold: Impromptu E. moll. Zongorán előadja Kaletsky Vilma zenetárnő. 3. Legjobb tudás a hit. Beszéd, mond Krüger Aladár dr. Az előadások pontban 5 órakor kezdődnek.

(*) Meghívás. Az aradi munkaképtelenek segélyző Bur-asztaltársaság tisztelettel felkéri tagjait nagybecsű elnökük elhunyt nevének véltességén e hó 20-án d. u. fél 2 órakor Árpád tér 2. szám alatt minél számosabban jelenjenek meg. Az elnökség.

HIREK.

Ellenzéki népgyűlés Aradon.

— A függetlenségi párt válasza Tiszának. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 19.

Kudarcot vallott ismét a függetlenségi grófok szövetsége és aradi helytartósága. Kudarcnak kell nevezni, mert hiszen nemcsak aradi sajtója, de fővárosi organumai is már hetek óta tüzeltek párt-híveiket arra, hogy akadályozzák meg Tisza bevonulását. Tegnap pedig a bevonulást még csak meg sem zavarta senki. Még azok, akikhez tulajdonképpen ezek a felszólítások intézve voltak, a szervezett munkások is sokkal józanabbak, sem minthogy hangzatos szölamoknak felültek volna. Aradon ma már igen kevés ember hajlandó tüntetésre, zavargásra, csak 10–14 év közötti polgárok és olyanok, akik véletlenül éppen a tüntetés előtt nem bizonyultak antialkoholistáknak.

Érzik azonban a függetlenségi párt vezetői, hogy ezt a munkapárti ünnepséget valahogyan el kellene szüntetni. Erre pedig a legegyszerűbb mód: népgyűlést rendezni, népgyűlést, amely igen szép határozati javaslatot fogadjon el. Elhatározta ezért ma a függetlenségi párt, hogy mintegy válaszképpen Tisza István beszámoló beszédére, népgyűlést rendez, amelyre meghívja az összes ellenzéki pártokat. Fel fogják kérni Andrássy Gyulát, hogy ezen a népgyűlésen válaszoljon Tisza beszédére. Lehet, sőt valószínű, hogy a finyás gróf eljön az aradi népgyűlésre, mert hiszen olyan időket élünk, amikor Andrássy Gyula, a lojális, hatvanhetes Andrássy még függetlenségi népgyűlésekre se röstel elmenni. (A cél tisztává mossa a fekete eszközöket is.) Ám az nem baj, ha jön is Andrássy, aki azokkal üti most a vészdobot, akik még néhány év előtt is őt „fekete gróf”-nak tisztelték. Csak jöjjenek és tiltakozzanak.

Az aradi munkapárt nem fogja megakadályozni a népgyűlést, amelynek semmi jelentőséget nem tulajdonít. Az aradi munkapárt nem fogja Károlyi Mihály és általában a függetlenségi példáját követni: sem felheccelt gyerkőccel, sem napidíjas közbeköltőkkel nem fogja megzavarni a népgyűlést. De egy tanáccsal szolgálhatunk: ha már azon a népgyűlésen határozati javaslatban úgy is el fogják csapni Tiszát és Lukácsot, egy füst alatt a helyükbe ültethetnék mondjuk Bikády Antalt és Vertán Etelét.

— Delegációs ebéd Lukács Lászlónál.

Budapestről jelentik: Lukács László miniszterelnök ma este delegációs ebédet tartott a budavári miniszterelnökségi palota dísztermében. Ott voltak az osztrák és a magyar delegátusok, mindkét államnak a fővárosban időző miniszterei. A diplomácia, az udvartartás, katonaság és a sajtó is képviselve voltak. Kilenc óra előtt már az autóknak és fogatoknak hosszú sora hajtatott a miniszterelnökségi palota elé. A vendégsereg a miniszterelnökségi palota fényesen kivilágított nagytermében gyülekezett. Onnan bevonultak a vörös terembe, ahol Lukács László üdvözölte az érkezőket. A második empire teremben Lukács Lászlóné és leánya várták a vendégeket, akiket szívélyesen üdvözöltek. Sorban jöttek az udvari méltóságok, közös miniszterek stb. Nagy érdeklődéssel fogadták Tschirschy és Avarna bécsi nagykövetek megjelenését, akik közül az előbbi este érkezett és egyenesen az estélyre ment. Háromnegyed tízkor a társaság teljes számban együtt volt, ekkor megnyílt a gazdag büffé és a vendégek bevonultak. Az egész est folyamán a miniszterelnök, felesége és leánya a legszeretettelőbb módon keresték fel a vendégek csoportjait. A vendégsereg éjfélig maradt együtt a legjobb hangulatban.

— Egy fenséges valóper. Münchenből jelentik: György bajor herceg és Izabella főhercegnő annak rendje és módja szerint benyújtották valókeresetüket, amelyet a bajor főörvényszék fog tárgyalni. Izabella főhercegnő müncheni ügyvédet vállalt és törvénytörvényes orvos útján kiállított igazolvány alapján kérte házasságának érvénytelenítését.

— A veszprémi püspök bibornok lesz.

Budapestről jelentik: Egy könyvmatos lap tudósító mai számában azt a hírt közli, hogy Hornig Károly báró veszprémi püspök a jövő esztendőben, 25 éves püspöki jubileuma alkalmából biborossá fog kreáltatni és e méltóság elnyerése után nyugalmába vonul. Az illető lap tudósító már utódját is tudni véli a mostani veszprémi püspöknek amennyiben arról számol be, hogy Csizsárik János dr. veszprémi kanonokot fogják utódlási joggal kinevezni Hornig Károly báró segédpüspökévé, illetékes helyen annak kijelentésére hatalmazták fel a Magyar Kurirt, hogy ebből a kombinációból mindössze annyi igaz, hogy Hornig Károly báró, aki a jövő hó 10-én üli meg felszentelésének ötvenedik és a jövő év szeptember 8-án püspökké történt felszentelésének huszonötödik évfordulóját, mint a magyar püspöki kar doyenje a legközelebbi jövőben, tehát már a decemberi konzisztóriumon biborossá fog kreáltatni. Ugy az ő nyugalmába vonulásáról, valamint utódjának személyéről kolportált híresztelések légből kapott valótlanosságok.

— Eljegyzések. Tegnap este az aradi várban igen meleg és szíves családi ünnepet ült az aradi háziezred tisztikara. Barbini Sándor ezredesnek Sarolta leányát tegnap jegyezte el Tullio László kapitány. A tisztikar és legénység lampionos szerezéssel tisztelgett az ezredparancsnok lakása előtt annak családi öröme alkalmából, majd pedig a tisztikar testületileg megjelent a parancsnok családjánál, hogy szerencsekívánatait kifejezze. — Magyar Sámuel dr. aradi munkásbiztosító pénztári orvos eljegyezte Zima Irénkét.

— Elmebajos volt képviselő. Budapestről jelentik: Kubinyi Márton volt országgyűlési képviselő, császári és királyi kamarás, ma teljes díszben, 49 rendjellel felékesítve megjelent délelőtt a királyi várban és igen feltűnő módon viselkedve, a királlyal akart beszélni. Az örök rögtön észrevették, hogy nem józan eszű emberrel van dolguk, kijelentették, hogy a király ma nem fogad. Kubinyi indignálódva távozott. Este 6 órakor megjelent a munkapártban, ahol szintén feltűnően viselkedett, előbb fivérét, Kubinyi Gézá, majd Lukács Lászlót kereste és lármát csinált, hogy Lukács nem jön fel, miután estély van nála. Onnan is dühhöz távozott. Felment az Országos Kaszinóba, ahol szintén feltűnést keltett. Időközben családjától s a nemzeti munkapárttól értesítés ment a rendőrséghez. A rendőrség kutatni kezdte s megtalálta az Országos Kaszinóban, ahonnan azután a család kívánságára egy szanatóriumba internálták.

— Faeladás a kincstári fatelepen. Az aradi kincstári faraktárban — mint ezt a telep vezetősége közli — elegendő fa van és így minden hét pénteki napján vásárolhat a közönség a kincstári fából.

— Kinevezés és áthelyezés. A pénzügyminiszter Vass Vince pénzügyi fogalmazó gyakornokot az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál, a X. fizetési osztályba végleges minőségű pénzügyi fogalmazóvá a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatósághoz és Dájbukát Antal szolnok-dobokavármegyei közigazgatási gyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi fogalmazó-gyakornokká az aradi m. kir. pénzügyigazgatósághoz nevezte ki.

— Halálozás. Kalona Vilmos, a Fonciére biztosító intézet volt tisztviselője Ujpesten, 49 éves korában meghalt. Az elhunytban Meer Ármán aradi kereskedő a sógorát gyászolja.

— Inzultált rendőrök. Mejtük, hogy a tegnapi utcai rendzavarások alkalmával mindössze három fiatalembert állítottak elő a rendőrségen. A rendőrbírósnál megindult ellenük kihágás miatt az eljárás, személyazonosságuk megállapítása után szabadon hocsátották őket. A rendőrség azonban két esetből kifolyólag bünygi nyomozást kénytelen folytatni ismeretlen tettesek ellen. Hatóság elleni erőszak címén indították meg az eljárást Schauer Bernát lovasrendőr őrmester inzultálójá ellen. Az őrmester, aki tudvalegőleg revolvert volt kénytelen használni, igen súlyosan megsebesült a Deák Ferenc utcában lezajlott tüntetésnél. Eddig ismeretlen tettes úgy dobta meg téglával a lábszárárt, hogy csontrepedést okozott és Schauer, akinek sérülése husz napon túl fog gyógyulni, valószínűleg nem is teljesíthet majd lovas szolgálatot. Ugyancsak eddig ismeretlen tettes inzultálta Lchoczky Imre rendőrt a Deák Ferenc utca 8. számú házban, ahová utcai zavarogók menekültek. A rendőrt valaki egy kemény tárggyal fejbe vágta.

— A nyomorgó könyvelőnek újabb Dr. Szőlősi Zsigmond (Tenner László által) 10 koronát küldött, Weinberger Menyhértnek, Csermő gyűjtése 13 korona. F. hó 16-án kimutattunk 1182 korona 10 fillért, ehhez hozzá a mai 23 korona, összes gyűjtésünk 1205 korona 10 fillér.

— Dinamit szerencsétlenség egy lakodalomban. E hó 17-én Almáregres községben súlyos szerencsétlenség történt egy lakodalom alkalmával a román népeknél szokásos dinamit-robbantásból kifolyólag. Zdremsán Imre leányát vitte át a lakodalmas nép a szomszédos Magyar községbe. Azon a kocsin, amelyiken a menyasszony ruhaneműje volt, ült Dragán Demeter, aki a kocsi elindulása előtt elrántott egy dinamit patront s a gyújtó zsinorját meggyújtotta. A patron idő előtt robbant fel s Dragán Demeternek egyik kezét leszakította, azonkívül arcán s lábán megsebesítette. Súlyos sebeivel az aradi kórházba szállították.

— Hogy mulat a virilista? Szabadkáról jelentik: Szekenderovics Mihály gazdag földbirtokos az elmúlt éjjel zeneszó mellett mulatott egy vendéglőben. Éjjel után Balázs Piri Abel rendőrbement a vendéglőbe és a zárórára való hivatkozással követelte, hogy Szekenderovics hagyja el a helyiséget. A gazdag bunyevácot erre előntötte a méreg és durván szidalmazni kezdte a rendőrt, majd nekiesett és úgy agya főbe verte, hogy a rendőr vértől borítva esett össze. Mikor Szekenderovicsot az ügyeletes rendőrkapitány elé vették, még akkor is arra hivatkozott, hogy ő virilis bizottsági tagja a törvényhatóságnak és nem tűrhette a rendőri beavatkozást. Később azonban azzal védekezett, hogy a rendőr kezdte a támadást, azzal, hogy őt mellbe vágta. A rendőrsérülései súlyosak. A hatalmi mámorában baszkodó városvatya ellen a büntető eljárást megindították.

— Öngyilkos felírónő. Demján Elza kávéházi felírónő ma délelőtt Deák Ferenc utca 9. számú házában lévő lakásán marólugot ivott, mert mint az asztalán talált bucsuzó levélből kitétnik, életuntá lett. Sérülése könnyű. Az kórházban ápolják.

— Orvosi körökből. Zimmermann Károly dr., Aradvármegye közkórházának igazgató sebész főorvosa lakását Perényi utca 7. szám alá (Sárosi utca sarok) helyezte át és itt hétköznapiakon 2–3 óra között rendel. Telefonszáma 957.

— A kabaréigazgató esküvője. Kondor Ernő, a nagyváradi Bonbonniére kabaré egykori igazgatója tegnap tartotta esküvőjét Reiner Margittal, Reiner Sándor fakereskedő leányával Nagyváradon. A fiatal pár hosszabb nászutra ment.

— Papírfeldolgozó vállalat Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagyban kalap-, csomagoló-, koszu és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— Molnár Ferenc városatyja lesz. *Buda-pestről* jelentik: Molnár Ferencet városatyának jelölték a VI. kerület. Molnár Ferenc neve azonban kimaradt a választójegyzékből és már-már úgy állott a dolog, hogy a kitűnő író jelöltetésétől el fog állani a VI. kerület. Szerencsére van egy szakasz a törvényben, mely azt mondja, hogy minden olyan polgár, ki két év óta Budapesten lakik, adót fizet, azonkívül írni és olvasni tud, az választható. Így Molnárt jelölték és ez új városatyajelölt ma elmondta programját, amelyben így nyilatkozott: — Búszke vagyok erre a bizalomra három okból. Az első ok az, hogy ezt a bizalmat kitüntetésnek tekintem. Sokkal nagyobb kitüntetésnek, mint azt, ami a császároktól és udvartól jön, amely kitüntetések ugyan némely író, vagy újságíró társam igen magasra szokott becsülni. Hogy búszkoság gel fogadom, annak a második oka az, hogy ez nem az én politikai, vagy közpályán eltöltött érdemeimnek szól, mert olyanok nincsenek. Az én munkám az volt, ami talán nem is a legszimpátikusabb munka, a folytonos kritizálás, gáncsoskodás, akadékoskodás. Azonban az a szeretet vezetett, amely meg van bennem a szülő város iránt és amely bennem fog maradni örök időkre. Az az álláspontom, hogy a városatyának egyetlen helyisége van a városházán, amely az övé: ez a közgyűlési terem. Semmiféle más helyiséghez köze nincs. Programom második része az, hogy küzdeni fogok a magyar kultúrának abban a részében, amely Budapest fővárosához van kötve. Arra kell törekednünk, hogy Budapestre centralizáljunk minden magyar kultúrát. Különböznék mindig Vázsonyi Vilmos fényes közéleti multja fog szemem előtt lebegni.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 19-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Deheleán Mihály villanyserelőnek Zoltán nevű fia. Zilahi Gábor kádarsegédnek Elvira nevű leánya. Baban Tódor mázolónak Sára nevű leánya. Grünbaum Vilmos mázolónak Mária nevű leánya. Kajcsa Zsigmond iskolaszolgának Zsigmond nevű fia. Martin Izidor szabónak Ilona nevű leánya. Szélpál István fodrásznak Margit nevű leánya. Szeles Péter fékezőnek Ferenc nevű fia. Hanzik Mihály kocsisnak Károly nevű fia. Kiss János mészárosnak Virág nevű leánya. *Meghalt:* Özv. Pákozty Ignác 63 éves napszámosnő. Herbay Gyuláné 43 éves hivatalnok neje. Messer Ignác 60 éves süteményárús neje. Grünwald Simonné 47 éves kávé neje. Mikalacsán Milán 4 éves fiú. Fülöp Istvánné 71 éves nyug. adótárnok neje. Özv. Glück Adolfiné 78 éves magánzónő. *Házasságok kötött:* Uregea Szilárd magánhivatalnok Kanyó Juliannával. Kerekes János gépész Pozsgay Ilonával. Buházi Sámuel kőműves Szilbereisz Annával. Kohajda János napszámos Molnár Juliannával. Fazikas Imre munkás Máté Máriával. Rauch Lőrinc csizmadia Boros Juliannával. Murányi Albert adótiszt Hoch Margittal. Campián János cipész Jung Évával.

— Kotányi féle paprika, kávé, tea felül-mulhatatlan. Egyedüli elárúsító Robitsek József, József főherceg-ut 8.

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle fájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárán Arad, Boros Béni-tér. 7031

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-bojok. Telefon 816.

TANÜGY.

(—) Gyorsíróverseny a főreáliskolában. Az aradi áll. főreálisk. Gyorsíró Köre e hó 18 án intézeti gyorsíróversenyt rendezett Polgár Gy. Ödön dr. tanárnak vezetésével s a 100 korona értékben kitűzött pénz-, könyv- és egyéb jutalmakat a következők nyerték: pénzzutalomban részesültek az I. fokon Simon István, Virányi Elemér, Juhász Attila, Szilbereisz József, Benkő Antal, Miskovits Ernő, Bogdány Nándor és Kozma Gusztáv, a II. fokon Leuchter István, Cseh Károly, Rohács István, Szabó Sándor, Fényes Mihály, Moskovitz János, Dudás Pál és Nagy Sándor, a III. fokon Skuteczky Ernő, Adler Sándor, Fischer Ernő, Wonisch József és Szathmáry Zoltán s a IV. fokon Béhm Károly, Salamon Béla, Béhm Benő, Havas István, Papp Gábor, Reusz Andor,

Óry Gyula, Szép Ferenc, Berg Dezső, Domán Sándor, Freud Ödön, Stole József, Kosminsky Jenő, Sterhardt Imre, Bernáth Ferenc, Pichler János és Rauch Gyula. Könyv és egyéb jutalomban részesült Szántó László, Walder Tibor, Simon Zsigmond, Angele Jenő, Perle Károly, Szabó János, Petrányi Jenő, Jubász Kálmán, Schwarcz Ferenc, Péterffy Andor, Schwarcz Andor, Tomán János, Stengl Béla, Niedermayer Antal, Klein Ferenc és Cseh Dezső.

TARKASÁGOK.

(Tisza István aláírása.) Tisza István gróf tiszteletre adott nagyszabású banketten történt, hogy amidőn egyik munkatársunk a jelenlevők aláírását gyűjtötte, eljutott az illusztris ünnepelthez is, ki mielőtt nevét az ivre aláírta volna, megkérdezte:

— Nem váltóaláírás-e?

— Oh nem kegyelmes uram, hiszen a mai deprimált pénzügyi viszonyok között azok sajnos, nem sokat érnek...

Mire óriási derűtség között Tisza eként replikázott:

— Noha talán finánciális szempontból az enyém nem is, de politikai erkölcsi szempontból azt hiszem igen...

(Rotschild és Heine.) Rotschild James báró, a párisi Rotschild-ház feje nemcsak a pénzügyek iránt érdeklődött, hanem a művészettel is törődött. Művészbárságai közé tartozott Heineval éveken át tartó intim ismeretsége. A párisi száműzetésben élő nagy német poéta gyakran volt vendége Rotschild bárónak és egy ilyen vendégség alkalmával a pénzfedelem asztalára a leghíresebb borok egyike: Lacrima Christi került.

A báró elmerengve nézte a pókhálós ódon palackot és így szólt asztaltársához:

— Sajátságos elnevezés ez a Lacrima Christi. Ugyan mit jelent ez a két szó?

— Nagyon egyszerű — válaszolt Heine — Lacrima Christi latinul annyit jelent: Krisztus könnyei.

— Szép — folytatta Rotschild. — Ezt én magam is tudom. Hanem arra vagyok kíváncsi, hogy miért nevezik éppen Krisztus könnyei-nek ezt a bort?

— Ez még inkább egyszerű dolog — felelt szarkasmussal Heine — Krisztus könnyei: mert Krisztus keserves könnyeket hullat, hogy a zsidók ilyen jó bort ihatnak!

Amidőn Heine más alkalommal Rotschild James báróhoz volt hivatalos ebédre, éppen a mechemi érseket is a bárónál találta. Az inas jelentette, hogy találva van, mire Rotschild udvariasan az ebédlő ajtajához vezette az érseket. Az ajtónál az érsek kezdett udvariaszkodni és a házigazdát tolta előre:

— Kérem báró ur, majd csak ön után! Menjen ön előre!

Rotschild nem sokat kérette magát, hanem benyitott az ebédlőbe. Az érsek kissé elképedve követte, mert arra számított, hogy a pénzfedelem nem fog első szóra engedni udvariaskodó szavainak. Heine, aki kissé hátramaradt, látta a főpap zavarát és mosolyogva szólította meg:

— Eminenciád úgy látom udvariatlannak találja, hogy házigazdánk előre ment? Pedig egészen rendben van ez így: mert hiszen a bibliában is előbb jön az ó-szövetség és csak azután az új-testamentum.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatali és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. H. Hasonló szíveséget csak előfizetőnek tesszünk meg. A kezdőbetűkből azonban nem tudjuk megállapítani, hogy ön előfizető-e?

K. J. Arad. A fentebbi üzenet önnek is szól.

K. M. (Lelkész.) Az aradi közkezdő orvoskarának kiválóságát nem kell külön hangsúlyozni. A nagy-közönség rég tudomással bír róla.

Sz. R. A mese figyelmet érdemlő, de az ilyen témát nagyobb művészettel kell feldolgozni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Nagy árhanyatlás

a budapesti értéktőzsdén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 19.

Berchtold gróf tegnapi beszédét a spekulánsok igen kedvezőtlenül kommentálták. A szerbek monasztiri győzelme és a kolera terjedéséről közölt jelentések fölbátorították a baissépárti spekulánsokat, a kik a mult heti vereségüket aligha heverték már ki, hogy az árnívót, a mely újabb betörésre alkalmasnak tűnt föl, lerombolják. Megnyitáskor óriás lármával kínálták a papirokat, amelyek az egész vonalon rohamosan hanyatlottak.

A közuti részvény, a melyért még tegnap 692 koronát fizettek, kerek 28 koronával olcsóbban volt kapható: a magyar bankrészvényt, amelyet tegnap 560 koronán jegyeztek, 24 koronával olcsóbban, 536 koronáért kínáltak. A forgalomba került többi érték is 10—15 koronával esett. Mikor azonban a telefonforgalom Béccsel, a hol 10 órakor van a hivatalos kezdet, megindult, kissé nyugodtabb mederbe terelődött az üzlet. Zárlatig azután valami megtérült az árvesztésből és a mi a fő, a piac egyensúlya ismét helyreállott.

A külső politikai helyzet, a mire most egyfolytában játszanak a börzén, aljában véve nem változott, csak a kis játékosok optimizmusa borszulta meg magát, mert a mostani hihetetlen pénzvízszint mellett és a külső politikai helyzet bizonytalanságát mérlegelve, tartózkodás van helyén. Kiváltképpen a kis játékos sokat kockáztat, mert föl és lefelé nagy árváltozás lehet még ezen-tul, míg a tőkeerős elem nyugodtabban nézheti a tőzsde fejleményeit.

— Szarvasmarha díjazás. Az Aradvármegyei Gazdasági-Egyesület a földmívelésügyi minisztérium támogatásával és az aradi m. k. gazdasági felügyelőség közreműködése mellett f. hó 17-én Magyar-pécska községben szarvasmarha díjazást rendezett, mely alkalommal a kistenyésztők között összesen 700 korona lett pénzdíjakban kiosztva. Tehenekért az első díjat Dusek Vencel németperegai gazda, a második díjat Donáth János, a harmadik díjat pedig Ördög István pécskai gazdák, üszőkért az első díjat Libus István, a második díjat Panta Demeter, szintén pécskai gazdák nyerték. Az ópécskai m. k. gazdasági népiszkola pedig oklevéllel lett kitüntetve. Az egyesület részéről Vásárhelyi József igazgató elnök, Purgly László alelnök, Ipolyi-Keller Iván ügyvezető titkár, Kemény Szilárd titkár, továbbá Meiszner Ernő m. k. gazdasági felügyelő és Laner Károly segédfelügyelő vettek részt az állatdíjazáson.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, november 19.

Az állandó esős idő kedvezőtlen befolyással van a mezőgazdasági állapotra. A sok csapadék helyett száraz idő kellene, hogy a vetések fejlődése biztosítva legyen.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

400 mm. buza	20 40—20 80
200 mm. tengeri	12 00—12 40
Rozs	18 40
Árpa	19 00
Zab	19 00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 19

Készárú.

Amerika 3/4 magasabb. Kínálat vételkedv gyenge. 8 ezer mm. 10-15 fill. magabb.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1913. áprilisi	12.03-12.04	12.03-11.06
Rozs 1913. áprilisi	10.54-10.55	10.55-10.56
Tengeri 1913. májusi	7.92-7.93	7.93-7.94
Zab 1913. áprilisi	10.93-10.94	10.93-10.94

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 19.)

Magyar hitel	— — — — —	792.50
Osztrák hitel	— — — — —	605.50
40/0 koronajáradék	— — — — —	84.45
Osztr.-magy.-államvasuti	— — — — —	668.50
Jelzálogbank	— — — — —	418.—
Leszámlítóbanc	— — — — —	511.50
Hazai Bank	— — — — —	286.—
Magyar Bank	— — — — —	539.—
Keresk. Bank	— — — — —	3725.—
Rimamurányi	— — — — —	709.—
Salgótarjáni	— — — — —	718.—
Közüti Vasut	— — — — —	768.—
Városi Villamos	— — — — —	378.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 19.)

Osztrák hitel	— — — — —	605.75
Magyar hitel	— — — — —	791.—
Osztrák-magyar államv.	— — — — —	681.50
Déli vasut	— — — — —	104.—

A Temesvári Lloydársulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként kora na értékben.) 912. nov. 19. Buza 75 kilogrammos 20.40-20.50, 76 kilogrammos 20.60-20.70, 77 kilogrammos 20.70-20.80, 78 kilogrammos 20.80-20.90. Rozs (prima) 18.70-18.75 (közép) 18.20-18.30. Arpa (serfőző) 20.10-20.40, (takarmány) 18.70-18.80, Zab (prima) 20.25-20.35, közép) 19.45-19.55. Tengeri régi. (magyar) 19.90-20.00, új 11.40-11.50, (román) régi 19.90-20.00, új 11.40-11.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60-5.70, (rózsza) 6.30-6.40.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.**NEMZETI SZÍNHÁZ.**

Szerda, 1912. november hó 20-án:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Cigányszeretem.

Régényes operette 3 felvonásban. Iták: Willner és Bodansky. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc. Fordította: Gábor Andor. Rendező Kacsár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Dragotin	Győző A.	Zórika	Kállay J.
Boleszku	Huszár K.	Jolán	Sz. Rontat B.
Dimitrianu	Hajdutska	Körösházy	Diósy Nusi
Józsi cigány	Balázs B.	Jule: a	Benkőné.
Mócsi	Poigár S.	Foresku tiszt	Herold E.
Mosú	Szabó Lajos	Llatic bojár	Mogyoródy J.

Kezdeté este 7/8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színepáci

Ma szerdán, 1912. november 20-án:

1. Mozgófénykép ujság. A legújabb világeseemények. —
2. Az özvegy férj jelöltjei. Kacagtató vigjáték. — 3. Boszorkány tűz. Látványos dráma 3 felvonásban. —
4. Palika és az angol nevelőnője. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódáson 11-ig tartatnak. — Helyárak: Páhoiy, ülésenként 1 kor., zártzék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

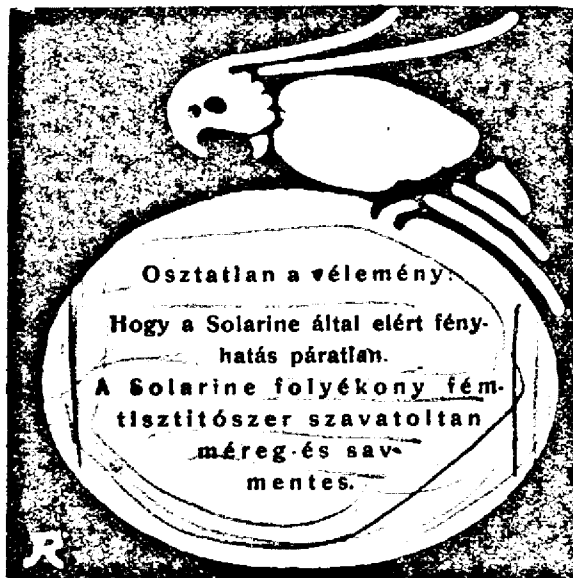
(Há ó Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. november 20-án:

1. Frici öngyilkos akar lenni. Humoros. — 2. Eclair hirdó. — Az erényes Lujza. — 4. Aranykalitkában. Egy táncosnő regénye. Három felvonásban.

1912. november 21., 22-én csütörtökön és pénteken utolsó szám A balkán háború.

Előadások délután 1/6 órától kezdve este fél 12 óráig A hölgyek kéretnek a nézőtérén kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Osztatlan a vélemény.

Hogy a Solarine által elért fényhatás páratlan.

A Solarine folyékony fém-tisztítószer szavatoltan méreg-és savmentes.

6559

EREDETIAngol Rumok,
angol és orosz**TEÁK,**Cognacok, liqueurök,
Rum és liqueur essen-
ciák a legjobb minő-
ségben kaphatók ::**TÖRÖK ANDOR****ÉS TÁRSA**

7371

:: drogeriájában ::

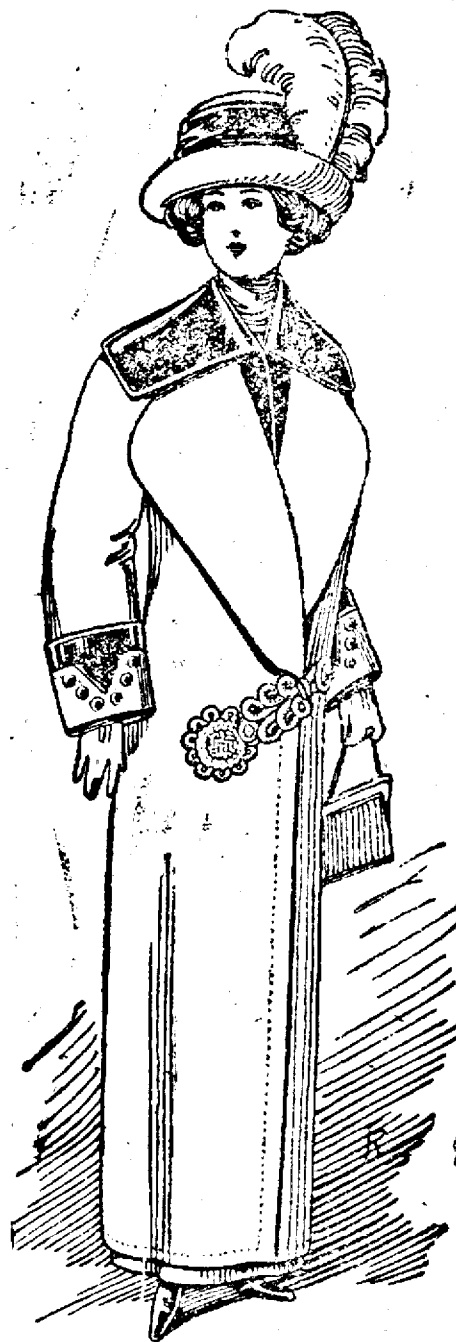
Arad, Andrassy-tér 20.

GYÖRGY**MENYHÉRT
ÉS TÁRSA**

női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.SZABOTT
ÁR**Ujdonságok:**

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyegek
Szörme kabátok
Színházi köpenyegek
Leányka és
Gyermekek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy vá-
lasztékban

6492

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

Értesitem az igeri tisztelt helybeli és vidéki hölgy közönséget, hogy angol és francia női divattermem Deák Ferenc-u. 4. sz. alá helyeztem át.

További szíves pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel

Szigetiné Bickel Ilonka.

Nyíltér.

Nagyválaszték amerikai női fűzős és gombos cipőkben 9 kor., 10 kor., 11 kor., 12 kor., és 14 koronától egész 25 korona árig kapható

KUTÁNYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Okvetlen

szerezze be cipő-, kalap-, uri divat- és ruhaszükségletét

Korányi

Jenő nagyáruházában. Szabadságtér. Meglepő olcsó árak. Örösi választék. 5441

7842—1912. t.lk. szám.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Szabó Frigyes aradi lakos, mint jelentkező, továbbá Tokobi Éva aradi lakos mint csatlakozónak kimondott végrehajtatók javára 106 korona és 1400 korona tőkeköveteléseik és járulékaik behajtása végett, az aradi kir. trv. szék, területén levő Aradváros Pernyáva külvárosában fekvő, az aradi 6758. sz. tjkvben A. + 1. sor 2117/b. hrsz. a. felvett György-utcai 3/a. számú ház és udvarra Tokobi Éva aradi lakos által ajánlott 4180 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1912. évi november hó 30. napján délutáni 3 órakor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra lévő 48. sz. helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron vagy azon felül fog eladatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 418 koronát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3833. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1912. évi október hó 5-ik napján.

Akcsay, s. k.

7564

kir. törvényszéki bíró.

18705—1912.

Hirdetmény.

Felhívtnak mindazok az adózók, kik a folyó évi negyedik adórészletet, valamint a régi, már esedékessé vált adó, hadmentesség-díj, utadó, vízszabályozási költség, ipartestületi-díj, egyházi-adó,

munkás betegsegélypénztári hozzájárulási-díj- és csatornázási-költség tartozásait mindezekig nem fizették be, hogy tartozásaikat most már annál bizonyosabban fizessék be, mert különben tartozásaikat a végrehajtási-díjak felszámításával fogják tőlük behajtani.

Arad, 1912. év nov. hó 15-én.

Városi adóhivatal.

25253—1912.

Hirdetmény.

Arad városi kertészeti szabályrendelete a belügyminiszter által jóváhagyatván, annak intézkedései 1918. évi január hó 1-én életbe lépnek.

Ezen szabályrendelet értelmében a városi kertészet a gáji temető kivételével az összes városi temetők sirbeültetését, gondozását és locsolását elvállalni köteles. Az erre vonatkozó megrendelések elfogadásával a városi kertészet és Máté Ferenc, a felső temető gondozására kirendelt segéd-kertész van hivatva.

A megrendelés levelező-lap útján is történhetik.

1913. évi érvénnyel, illetve a visszavonásig, a sirbeültetés díjait a következőkben állapítjuk meg:

Sírhely elsőrendű beültetése 8 korona.

Sírhely másodrendű beültetése 6 korona.

Sírkert elsőrendű beültetése 30 korona.

Sírkert másodrendű beültetése 20 korona.

1 sírhely 1 évi gondozása és locsolása 4 korona.

1 sírkert évi gondozása és locsolása 14 korona.

Sírhely alatt 2-3 m² területű sírhant, sírkert alatt 20-24 m² területű bármily számú sírhanttal bíró kert értendő.

Többszörös sírhelyért vagy 24 m²-nél nagyobb sírkertért aránylagosan magasabb díjak számíthatnak.

A gondozás és locsolás díjai 1 naptári évre értendők és azokban a rózsáknak betakarása és a növények fagyelleni megvédésével járó munka is beleértetik.

Arad, 1912. október 19.

A városi tanács.

Értesítés!

A n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy a

Forray-utcában levő
mészáros- és hentes üzletben

a mai naptól kezdve az alanti előnyárakért lehet a legjobb minőségű husokat venni és pedig:

I-ső rendű hizott marha-	hus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja		1 K 60
Pecsenye husok kg.-ja		1 K 76
Sertés hus: karaj kg.		2 K —
Sertés hus más részek-	ből kg.-monként	1 K 84
Fiatal borjú hus eleje kg.		1 K 92
Fiatal borjú hus hátulja		1 kg.
		2 K 40
Szalonna és zsir kg.		1 K 76

Szíves pártfogást kér

7488

FARKAS GYÖRGY.

11777—1912. a. h. szám.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az 1912. évre elkészített ház és földadó utáni, vállalat adó utáni és IV. oszt. kereseti adó utáni ált. jövedelmi pótdó bívetési lajstrom f. évi nov. hó 14 től a városi adóhivatalnál 8 napl közzszemlére van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásait és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivétési lajstromban tárgyalt adó-nemmel már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivétési lajstromban megállapított adóval a kivétel évében első ízben rovatnak meg. adótartozásukat az adó-könyvecskebe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi adóhivatalnál előterjeszthetik.

Arad, 1912. évi nov. hó 6-án.

A városi adóhivatal.

23422—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a budapesti Technológiai Iparmúzeum jövő évi január hó 8-ától kezdve 7 héten keresztül a férfiruha-szabóság és a cipészipar köréből mestertanfolyamot rendez. E tanfolyam célja, mint eddig is volt, a szakmákkal foglalkozó iparosoknak oly képzettséget nyújtani, hogy azok a gyakorlati ipari életben üzletükkel minél jobban boldogulhassanak. Ezen a tanfolyamon intelligens, jó előadóképességgel, szakmájukban kitűnő jártassággal bíró és vándor vagy más rendszerű szaktanfolyamot végzett, tehát már megfelelően előképzett fiatalabb iparostesterek és kiételeken 24 évnél idősebb segédek vehetnek részt. Tárgyai lesznek: a szerkesztő mértan elemi rajzzal, ipari szám-tan, emberanatomiai alapismeretek amennyiben az itt szükséges, áruismeret és ipari technológia, különös ipari könyvvitel és az illető iparág szabászati rajza és kalkuláció.

Egy-egy tanfolyamra husz (20) hallgatót vesznek fel. A tanítás naponként 8—9 órára terjed. Tanítási díj nem lesz.

A kereskedelemügyi miniszter ezuttal a tanfolyamokra jelentkező iparosoknak a 20—20 kor. utiköltségen kívül (vidékieknek) egyéb segélyt nem nyújt, tehát csak olyanoknak ajánlatos részt venni, akiknek legalább 300 koronányi költsége e célra rendelkezésre áll. Jelentkezéseket az aradi Kereskedelmi és Iparkamara akár közvetlenül, akár az ipartestületek és iparhatóságok útján legkésőbb folyó évi december hó 1-ig fogad el.

Arad, 1912. évi november hó 8-án.

Greén, s. k.

a. főkapitány.

Nyomtatványok

izléses és esimes kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

TÁVIRAT. a Párisi gyémánt király áruháza

Háboru nem lesz, mert megnyílt Szabadság-tér (Uránia színház épületben.)

Feltűnő olcsóságok!

A Karácsonyi és Újévi ünnepek alkalmára mint legolcsóbb ajándékoknak ajánlom raktáromon levő nagy választék

RŐFÖS ÉS DIVATCIKKEIMET

amelyeket ez alkalomra feltűnő olcsón, leszállított árban árusítok.

MAUTNER R.

Olcsó Áruháza

5544

Arad, Hunyadi-utca 1. szám.

18128—1912. ah. sz.

Hirdetmény

a házbérjövedelem bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1913. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivétel alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1912. évi 111507. sz. kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házadóról szóló 1909. évi VI. t. c. 46. § a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, melynek területén a ház fekszik. A házbérjövedelem bevallása kötelező van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonszövetség esetén az összes tényleges birtokos!

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, utóbbi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy hasznélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívtnak tehát a vallomáshoz kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november 2 ikával kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújták be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers jövedelme. Nyers jövedelemnek tekintendő együttesen mindaz amit a bérlő a bérlettárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Aki vallomását az előírt határidőben be nem adja, a kivétel során megállapított házbéradónak a) 1%-át, ha pedig a részére szabályszerűleg kézbesített és vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 4%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meg nem halad, b) 5%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűleg kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 25%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meghalad. (1909. VI. t. c. 48. §-a és 1912. LIII. t. c. 89. §-a.)

Ha a vallomáshoz kötelezett a vallomási ívet a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—2000 K-ig terjedő rendbirsággal, ahány bérlőjével ezt elkövette. Hasonló rendbirság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá esik kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérjövedelemre vonatkozó vallomási ívben adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésre alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáshoz kötelezett a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Aradon, 1912. november hó 5.

A városi adóhivatal.

Mindenki azt mondja már, hogy

Szeplők, májfoltok

és minden arctis tátlanságok eltüntetésére, továbbá hideg, szeles időben arc és kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

és Benzoe-tej szappan 70 fillér utasí ássa.

Készíti:

7031

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.

Legfájdalmasabb tyúkszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle „ANAGALLIN” használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az „ANAGALLIN” szóra.

Ara használati utasítással együtt 70 fill.

Poloskák

kiirtása a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja.

Ara egy üvegnek 70 fillér.

Legjobb fekete

Hajfestő

„a „MELOGEN”! Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona.

Legjobb, legmegbízhatóbb

amerikai gummi óvszer

ma már csak egyedül a „NITER”

6 db. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben.

Hölgyek

azonnali segítséget kaphatnak a tisztulási folyamat kimaradása esetén az én eddig utólagosan kérésiményem által. Bevenni kellően, teljesen ártalmatlan. Naponta érkeznek önként küldött közönlőlevelek. Néi orvosok állandóan rendelkeznek. Egy doboz tabella ára kor. 2-80. bérmentve, díszkrét széküldés vámnéhség nélkül. Kaeschbach gyógyszerár Niewerle 180. (Bez. Frankfurt J. Oder.) Kívánatra küld a Wiener Versand Stelle. Árjegyzék számomra közönlővelekkel ingyen. 6965

Műhely áthelyezés!!

Cipész iparos urakat értesítem, hogy
cipőfelsőrész készítői műhelyemet

Szabadság-tér 12. szám alól

Rákóczi-u. 7. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok és leggyorsasban készítek minden kivitelű felsőrészeket legjutányosabb szabott árak mellett.

További szíves párfogást kérek

Nagy István.

Beleket

hentes és mészárosoknak, ugy-szintén a közeledő házi ölések-hez ajánlok szárított és sózott

marhabeleket

sózott

sértés és juhbelet

nagyban és kicsinyben,

Klein Gábor

bélkereskedő

ARAD, Boczkó-utca 11. szám.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész

Welter János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcserélhetnek
Telefon 438. Telefon 488

Bendalin
A legjobb fűszertartó minden elkészíthető tárgyművelésre.
Állandóan tartós és erős szagú, valamint nedvességnek ellenálló ezüstfesték.

5875

Semmi sem pótolhatja!

Bendalin

legjobb folyékony kályahezűst-festéket.

Nem pattan le vörösről, izzott kályháról sem, hanem kihűlésük után ismét szép ezüstfényű marad

Nem robban!

Használatban rendkívül kiadós. Kapható: Steinitzer N., Repin Károly cégeknek.

Egyedül gyártó: **Georg Benda Lutz-Werke** bronz festékgár
Wien, Traismauer, Nöe, Prag.

Boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezer márká értékű örömet szerez ön magának és gyermekeinek, ha az ön törvényesen védett büvéshivemet megrendeli, amivel ön feltűnő és nagyszerű mutatványokat produkálhat a hosszú téli esteiken, érdekes fiatal és öregnek. Csakis nálam kapható 75 fillér beküldése mellett. Bármintve 3 darab 1 korona 50 fillér. Utánvét 50 fillérrel több. Bármely ország-beli levélbélyegeket fizetésül elfogadok. Egy karácsonyfa alól sem szabad hiányoznia

Max Ewald,

áruháza Gelsenkirchen. Postaszekrény 35. Minden megrendelő, három darab törvényileg védett tréfás újévi lapot kap ingyen. 7251

Egy plébános elbeszélése.

Főtisztelendő Dubois ur Poitiers környékbeli plébános gyomorfájásban szenvedett és az összes élelmiszereket kihányta ennek következtében. Elbeszélése szerint 8-10 napig nem volt széke, sápadt volt és jobban hasonlított csontvázhhoz, mint emberhez.

Egészséges állapotomban — mondja — békétűrő és jószágos természetű voltam, betegségem folytán ideges és könnyen haragra lobbanóvá lettem.

Sajnálatra méltó valék, mert akármilyen csekélység képes volt sodromból kihozni, higgadságomat elvesztém, türelmetlenné és igazságtalanná váltam.

A Belloc szén kitűnő eredményéről értesülvén, Poitiersbe mentem s ott vásároltam magamnak egy palackot belőle.

Néhány kanálnyi bevétel után, annyira jól éreztem magamat, hogy szinte hihetlenné képzeltem.

Nagyobb adagban kezdtem bevenni, s oly szívesen szedtem az orvosságot, hogy már nélkülözhetlenné vált számomra.

Főtiszt. Dubois, plébános.

6351

Hányasom elmúlt s így négy nap múlva hasszorulásomnak is vége lett. Azóta nem is tért többé vissza. E naptól kezdve az összes ételket könnyű szíjjel megemészthetém, fejem szabadabb lett és én előbbi munkáimnak szentelhetém magamat. Arcszínem megváltozott és visszatért előbbi hangulatom is.

Ennek már 3 esztendeje és én azóta kivétel nélkül eszem mindenből és semmi visszaesést nem tapasztalok.

Aláírott: Dubois, Adrien, 1889. december 9-én.

Valóban a Belloc-féle szénből elegendő minden étkezés után 2-3 kanálnyi bevenni, hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomorfájástól, mikor minden más gyógyszer sikertelen — megszabaduljon. A Belloc szén kellemesen hat a gyomorra, étvágyat gerjeszt, sieteti az emésztést, megakadályozza a hasszorulást; hibázhatatlan szer a felt gyomor és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyisintén gyomorgés és felbúgás és minden egyéb gyomor- és bélbaj ellen.

Egy pohár tiszta vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre, vagy ha tetszik több kisebb-nagyobb kortyokban beveendő

A Belloc szénnek csak jótékony hatása lehet, ártani — senkinek sem árt, bármely adagban is lesz bevéve.

A Belloc-féle szén próbálták utánózni, azonban sikertelenül.

Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a vegyműhely címével legyen ellátva

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Paris.

U. J. — Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni, tegyenek próbát Belloc-féle pasztillákkal.

Biztsan meggyógyul az, ki mikor gyomorfájdalmi vannak, 2-3 pasztillát vesz be! A pasztillák tiszta Belloc szén tartalmaznak. Szájba véve és nyállal feloldva lenyelendők.

Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajos Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyay Mátya gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerárban. Nagyban Arad és vidékének: Vojtek és Weisz.

Ezelőtt

Bolezni Antal

féle cipő-üzlet Salacz-utca 2. sz. alatt legnagyobbítva, saját készítésű uri női és gyermek cipők raktára. Elsőrendű munka és anyagból állandó nagy választékban kaphatók. Mérték utáni rendelések a legújabb divat után pontosan készítenek. — Tisztelettel

Czernóczy M.

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 4178

OCCASSIÓ

Szővetek, barchetek, selymek nagy választékban érkeztek, vászon és fehérneműk IGEN JUTÁNYOS ÁRAKBAN kaphatók. — Szőrmeboák és muffok olcsóbb mint bárhol. NŐI- és LEÁNYKA Confectio

Hoffmann Sándor

ARAD, (SZINHÁZ ÉPÜLET.)

Porszivógépek,
parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanycsillárok, dynamogépek, villany-motorok
olcsón kaphatók:
Kalmár Józsefnél
Aradon,
Salacz-utca 2. szám.
6111

Kiadvány minden szöveg egy-
esetben beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 257. sz.

Apró hirdetések felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útvályaon küldendők — a kiadványon a szöveg elől — avagy levélbéllyegyekben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számíttatik. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 80 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kódszámok aláhúzásával jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánsága díjazással megismerkedni. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alattkül-
denek a kiadóhivatalba, ne tessék
eredeti okiratokat mellékelni, mert
érettük semmiféle felelősséget nem
vállalunk. Azokat az ajánlatokat,
melyeket az apróhirdetés megje-
lenésétől számított 4 héten belül
címzettjük el nem visz, a kiadó-
hivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Magas,

szép termetű, 21 éves férjes uri-
asszony lelki barátot keres, fess,
gazdag földbirtokos ur személyé-
ben. Teljes cím: „Mignon” poste-
rest. főposta 7551

Női írók,

hajtók, legújabb, legdivatosabb
mintákban Vojtek és Weisznál.
II-5251

ELLÁTÁS.

Pensió

7549

elsőrendű kapható Erzsébet király-
né-körut 37. sz. II 15. Ebédkosz-
tot családoknak házon kívül is.

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatalkorú házaspár

házmesteri állást keres. Cím a
kiadóhivatalban. 7553

Intelligens

24 éves fiatal ember VII gimnáziumi
képzettségű, irodai gyakorlattal,
előkelő helybeli cégnél vagy ügy-
védi irodában mielőbbi belépésre
alkalmazást keres. Cím a kiadó-
ban. 7558

ALKALMAZÁST NYER.

Két tanuló

felvétetik Kalász János nagy bór-
üzletében Ujaradon, Rákóczi-u. 22.
Ingyen ellátás ellenében. 7541

Játéva megkereshet

naponta 10—15 koronát, aki egy
tekintélyes fővárosi részletáruhá-
z részére üzletek szerzésére vállal-
kozik. Jelentkezés délelőtt 9—12-ig.
Cím a kiadóban. 7556

Keresek

nős szilgyártó segédet, magtárke-
zelőnek. Egy gépész-kovácsot, jó
lóvasalót. Ajánlatok fizetési igény-
nyel Bognár János ispánhoz, Si-
monyifalva küldendők. 7552

Egy ügyes rőfös segéd,

ki a román nyelvet is bírja, alkal-
mazást nyer Eichner László cégnél
Világos. 7539

Egy 2 középiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes
főnyomdász-tanulónak felvétetik.

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. 8. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal ki-
adó. Bővebbet ugyanott. 7256

Kiadó

utcai szobák, előszobával, butorral
vagy anélkül. Alkalmas irodának,
tanárnőnek vagy varrodának, Si-
monyi-utca 6. 7555

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves
parket-viasz használatával. II-2551

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartá-
sára egy házbérfőkönyv és lakbér-
könyvecske, melyek Pichler Sán-
dor könyv és papírkereskedésében
kaphatók. Szabadság-tér 1. Tele-
fon 308. 5311

Liköraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi
likörök előállítására Vojtek és
Weisznál. II-5251

777—912. gsz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában
szükséges villanyosvilágító testek szállítása iránt f. év december hó
2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara
gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő mun-
kát teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánla-
tukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését
okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város kö-
zönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízható-
ságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni,
melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel
ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészített vagy
szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók,
miután az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végered-
mények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.
Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthe-
tő munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való leté-
telét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkárhoz kizárólag hazai anyag használható és honi mun-
kások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal
közvegi ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10%
biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az
ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben
maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben
eleget nem tenne, jogunk van őt a vállalatától minden további beavat-
kozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az aján-
latban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja
társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat
átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő
az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen
felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy aján-
lattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az aján-
latok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlat-
tevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizott-
sága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük.
Arad, 1912. évi november hó 11-én. **A gazdasági szék.**

Nagymennyiségű

maculatura
jutányosan eladó.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betűtömörítődéje.

KÜLÖNFÉLE.

Férges baromfiak
megtisztulnak Vojtek és Weisz
baromfi főreg porától. II-5251

Krausz Paulin

színházépület, első aradi 112000
kötetből álló költészkönyvtárába
magyar, német, francia és angol
ujdonságok nagy számban beér-
keztek. Ugyanitt minden folyóirat,
divatlap bérletben és egyenként
kapható. Telefonszám 511. 4541

Férges baromfi ólak

teljesen megtisztulnak Vojtek és
Weisz baromfi-féregpusztító sze-
rétől. Siker garantírozva. II-5251

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816
2381

Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház.

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszertárgyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 2382

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

epehajtót,

mely a legkíméletesebb fájdalom-

nélküli gyomortisztító házi szer.

Ize édes, hatása gyors és biztos.

1 üveg utasítással 40 fillér.

12 üveg franco K 4-80. Kapható

kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszertárban 4076

ARAD, BOROS BENI-TÉR.

Aradi Nyomda

Részvénytársaság

készít

névjegyet

elefántesontpapíron

nyomva

divatos kivitelben.

